

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVİLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİNE
GÖRE ADATMA EĞİLİMLERİ ve ÇATIŞMA
YÖNETİM BİÇİMLERİNİN İNCELENMESİ

DİDAR KANTARCI

2501070620

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GÜL ŞENDİL

İSTANBUL, 2009

EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİNE GÖRE ALDATMA EĞİLİMLERİ ve ÇATIŞMA YÖNETİM BİÇİMLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimlerinin ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesidir. Bu amaçla 145 kadın 55 erkek olmak üzere 200 evli katılımcıya Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği verilmiştir.

Yapılan istatistiksel değerlendirme ve analizler sonucunda, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylere göre aldatma eğilimleri daha düşük bulunmuştur. Ayrıca güvensiz bağlanma ile olumsuz çatışma yönetim biçimleri arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişki görülmüştür. Aldatma eğilimi ile olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişkiye rastlanmıştır. Erkeklerin aldatma eğilimleri kadınlara oranla daha yüksek bulunurken, kadınların erkeklere göre daha fazla olumlu aktif çatışma yönetim biçimine yöneldikleri bulunmuştur.

ABSTRACT

The purpose of the present study is to investigate married individuals' infidelity tendency and conflict management style in accordance with adult attachment style. 145 women and 55 men, with a total number of 200, the participants were given Personal Information Sheet, Experiences in Close Relationships Scale, Infidelity Tendency Questionnaire and Conflict Management Questionnaire.

According to statistical analyses and evaluations, it is found out that; compared to insecure participants, secure participants' infidelity tendency is statistically lower. In addition, insecurity in attachment style is found to be positively related with negative conflict management styles. Infidelity tendency and negative - active conflict management is also found to be positively related. In comparison with women, men have been found to have higher infidelity tendency. Moreover, in comparison with men, women tend to use more positive - active conflict management style.

ÖNSÖZ

Bu keyifli ancak oldukça zorlu ve zahmetli tez sürecinin her aşamasını benimle paylaşan ve tez danışmanlığımı yürüten hocam Doç. Dr. Gül Şendile'e yüksek lisansa başladığım günden bu yana bana olan inancı, tezim süresince her an hissettirdiği desteği, en karmaşık anlarda bile gösterdiği sabrı, anlayışı, hoşgörüsü ve bana sağladığı yüksek isteklendirme için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu mesleği seçmemde ve çok sevmemde etkisi büyük olan, eski rehber öğretmenim, şimdiki meslektaşım ve dostum, Maltepe Anadolu Lisesi Rehber Öğretmeni Nihal Bapir'e hayatta ihtiyaç duyduğum her an yanımda olduğu, değerli fikirlerini ve bilgilerini benimle paylaştığı ve tezim için veri toplama konusunda, kendi araştırmasıymış gibi içtenlikle çalıştığı için çok teşekkür ederim. Engin bilgileri, bana ve tüm öğrencilerine olan sonsuz sevgisi ve hoşgörüsü, en kötü günleri bile aydınlatabilen kahkahası ve dostluğu sayesinde hayat benim için hep kolaylaşmıştır. Dilerim bu tez ile bendeki emeklerinin bir nebze de olsa karşılığını O'na yaşatabilmişimdir.

Bu alanda öğrendiğim bilgileri hatırladığım her an güler yüzünü karşımda gördüğüm, hep örnek aldığım ve sonsuz sevgi ve saygı duyduğum hocam Yard. Doç. Dr. Z. Hande Sart Gassert'e, her an ne konuda yardım istersem hiç bir zaman geri çevirmediği için teşekkürü bir borç bilirim.

Onun öğrencisi olmanın ayrıcalığını yaşadığım ve üniversite hayatım süresince olduğu gibi, sonrasında da kendisi ile bazen iki arkadaş bazen iki meslektaş bazen de öğretmen ve öğrencisi olarak paylaştıklarım için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Üniversite hayatımın bana kazandırdığı en değerli hazine, tek dostum, sırdaşım ve meslektaşım Rehber Danışman Ayşegül Aracı'ya tezim süresince özellikle veri toplama sırasında göstermiş olduğu çaba ve destek için çok teşekkür ederim. Hayattaki her güzelliği ve zorluğu olduğu gibi, bu tezde yaşadığım tüm zorlukları ve başarıları da benimle tüm içtenliği ile paylaştığı için kendisine çok şey borçluyum.

Araştırmaya içtenlikle katılıp kıymetli vakitlerini ayırarak ölçeklerimi tamamlayan tüm katılımcılara da teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca, bu akademik yolculukta bana hep güzel bir örnek olan biricik ablam Dr. Nigar Kantarcı Çarşıbaşı'na ve bana tüm ailemize hediyesi, hayatımın gülümseyen yanı Sena Nur Çarşıbaşı'na, maddi manevi tüm yardımlarıyla her an yanımda olan ve bugünlere getiren tüm aileme; destekleri, sevgileri ve yardımlarından dolayı biricik öğretmenlerim Handan Kılıç ve Ahmet Çetin'e ve tez jürime onur veren hocam Doç. Dr. Fatoş Erkman'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımızın belki de en zor senesini geçirdiğimiz günlerde bile, sınırsız sevgisini, sonsuz ilgisini, psikoloji, insan ve hayat üzerine yaptığımız derin sohbetlerini benden esirgemeyen annem Nermin Kantarcı'ya, hayatın her döneminde elimi sınırsız tutup bana güç verdiği ve yanımda olduğu için binlerce kez teşekkür ediyorum. Sen benim her başarımın gizli ama gerçek kahramanısın! Eminim anneannem de tezimi başarıyla bitirdiğimi görüyor ve benimle gurur duyuyordur!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO ve KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	
1. BAĞLANMA	3
1.1. Bağlanma Kuramı	3
1.2. Yetişkin Bağlanma Stilleri	6
1.3. Evlilik İlişkisinde Bağlanma Stillerinin İşlerliği	13
2. ÇATIŞMA	15
2.1. Çatışma Kavramı ve Çatışma Yönetim Biçimleri	15
3. ALDATMA	22
3.1. Aldatma Kavramı ve Aldatma Eğilimi	22

4. BAĞLANMA, ÇATIŞMA VE ALDATMA KONULARINDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	28
4.1. Bağlanma Stilleri ve Çatışma Yönetim Biçimleri İle İlgili Çalışmalar	28
4.2. Bağlanma Stilleri ve Aldatma İle İlgili Çalışmalar	36
4.3. Çatışma ve Aldatma ile İlgili Çalışmalar	38
5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	41
6. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLER	43
7. YÖNTEM	44
7.1. Katılımcılar	44
7.2. Veri Toplama Araçları	47
7.2.1 Kişisel Bilgi Formu	47
7.2.2. Çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği	47
7.2.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri	49
7.2.4. Aldatma Eğilimi Ölçeği	50
7.3. İşlem	52
7.4. Verilerin Analizi	53

8. BULGULAR	54
8.1. Bazı Demografik Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistikler	54
8.2. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi	56
8.3. Bağlanma Stillerine Göre Çatışma Yönetim Biçimleri	57
8.4. Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimi	58
8.5. Cinsiyete Göre Çatışma Yönetim Biçimleri	59
9. EK BULGULAR	
9.1. Ekonomik Duruma Göre Aldatma Eğilimi	60
9.2. Ekonomik Duruma Göre Çatışma Yönetim Biçimleri	61
9.3. Eğitim Durumuna Göre Aldatma Eğilimi ve Çatışma Yönetim Biçimleri	62
9.4. Ölçek Puanları ile Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar	63
10. TARTIŞMA	66
11. SINIRLILIKLAR ve ÖNERİLER	74
	x

KAYNAKÇA	75
EKLER	87

TABLolar

Tablo 1. Dörtlü Bağlanma Modeli	
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri	
Tablo 3. Katılımcıların yaş, evlilik yılı ve evlenme yaşı Ortalama ve Standart Sapmaları	
Tablo 4. Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Yüzdelerik Dağılımları	
Tablo 5. Bağlanma Stillerinin Evlenme Biçimine Göre Yüzdelerik Dağılımları	
Tablo 6. Katılımcıların Tüm Ölçeklerden Aldıkları Ortalama Puanlar ve Standart Sapmaları	
Tablo 7. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	
Tablo 8. Bağlanma Stillerine Göre Çatışma Yönetim Biçimleri Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları	

Tablo 9. Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimi Puanlarının Ortalama
ve Standart Sapmaları

Tablo 10. Cinsiyete Göre atışma Yönetim Biçimleri Puan Ortalamaları
ve Standart Sapmaları

Tablo 11. Ekonomik Duruma Göre Aldatma Eğilimi Puan Ortalamalarının
Karşılaştırılması

Tablo 12. Ekonomik Duruma Göre atışma Yönetim Biçimleri Puan
Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 13. Korelasyon Analizi

KISALTMALAR

YIYE: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

YB: Çatışma Yönetim Biçimleri leği

AE: Aldatma Eğilimi leği

OAYB: Olumlu Aktif atışma Yönetim Biçimi

OSAÇYB: Olumsuz Aktif atışma Yönetim Biçimi

OPYB: Olumlu Pasif atışma Yönetim Biçimi

OSPÇYB: Olumsuz Pasif atışma Yönetim Biçimi

GİRİŞ

Yakın ilişkiler insan yaşamının çok önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Birçok insan için hayat, evlilik, aşk ve arkadaşlık gibi yakın ilişkilerin örüntülerinden meydana gelmektedir. Aile ilişkileri, arkadaşlık, kardeşlik gibi ilişkiler kadar önemli olan, hatta insan hayatının çok daha büyük bir yaşam dilimini etkileyen romantik ilişkiler ise bireylerin hem fiziksel hem ruhsal ihtiyaçları bakımından göz ardı edilemeyecek bir etkiye sahiptir.

Evlilik, “bir erkekle bir kadının aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmesi”dir (Güncel Türkçe Sözlük, 2007). Her evlilik ilişkisi kendi içerisinde farklı dinamikler barındırır ve çiftler evlilik ilişkisi içerisinde farklı davranış örüntüleri sergilerler. Bireylerin Bebeklik döneminde bakım vericileri ile kurdukları ilişkilerin, ileriki yaşlarda romantik ilişkilerinde ve dolayısıyla evlilik ilişkisinde etkin olduğu, bu sebeple de bağlanma kuramının, çiftlerin ilişki örüntülerini anlama ve açıklamada önemli bir çerçeve oluşturduğu yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987, Feeney, 1999). Buna göre, bireylerin sahip oldukları bağlanma stilleri, romantik ilişki içerisinde bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkilerini önemli ölçüde etkilemektedir (Feeney, 1999).

Evlilik ilişkisi içerisinde evliliğin kalitesini ve eşlerin mutluluğunu etkileyen bir başka önemli faktör de çatışma ve eşlerin çatışmaları nasıl yönettikleridir. Tüm yakın ilişkilerde olduğu gibi evlilikte de çatışma kaçınılmaz bir faktördür. Bu nedenle çiftlerin çatışma sırasında nasıl tepki verdikleri ve çatışmaları nasıl yürüttükleri, evliliklerin gidişatı, evlilikten alınan tatmin,

çocuk yetiştirme, çiftlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları gibi birçok olguyu etkilemesi bakımından önemli bir konudur (Uğurlu, 2003).

Evlilik ilişkisi içerisinde yaşanan ve evlilik birliğine ve ilişkisine zarar verdiği öngörülen bir diğer değişken ise evlilik dışı ilişkiler ve aldatma eğilimidir. Aldatma günümüzde evliliklerde oldukça sık rastlanan bir problem haline gelmiştir. Teksas Üniversitesinde 2007 yılında yapılan bir araştırmaya göre Amerikalı evli çiftlerin %15 ila %45'i evlilik dışı ilişki yaşamışlardır (Akt., Amidon, 2007). Popüler basında ve medyada oldukça sık işlenen bir konu olmasına rağmen aldatma ile ilgili araştırmalar oldukça zor ve zahmetlidir. Aldatmanın karmaşık doğası ve özellikle de Türk toplumunun geleneksel yapısı düşünüldüğünde bu beklenilebilir bir durumdur. Aldatmayı inceleyen araştırmalarla ilgili yaygın kanı, bu konuda pek çok cevaplanmamış soru olduğudur (Polat, 2006).

Tüm bunlardan hareketle, hayatın önemli bir parçası olan evlilik yaşamı içerisinde, kişilerin bağlanma stilleri, çatışma yönetim biçimleri ve evlilik dışı ilişkilere yönelik eğilimleri arasında nasıl bir ilişki olduğu hakkında, var olan literatürdeki eksiklik gözlenmiş olup, bu araştırmada, evli bireylerin bağlanma stillerine göre, aldatma eğilimleri ve evlilik çatışmasında benimsedikleri çatışma yönetim biçimleri incelenmiştir. Ayrıca bağlanma stilleri, aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimleri bazı demografik değişkenler açısından da incelenmiştir.

1. BAĞLANMA

1.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, duygusal gelişim ve kişilik gelişimi süreçlerini ve bunlara dayalı bireysel farklılıkları anlamak bakımından zengin bir çerçeveye sahiptir (Sümer, 2006). Psikoloji içerisinde bağlanma kavramı bebeklik dönemindeki davranışların incelenmesi ile başlamıştır.

Bağlanma süreciyle ilgili çalışmalar John Bowlby'nin (1969) Tavistock Kliniğinde, tanıdığı ve sevdiği kişilerden ayrılmak zorunda kalan küçük çocukların kişilik gelişimi üzerinde, bu durumun etkilerini incelemesiyle başlamıştır. Ainsworth'un Bowlby'nin araştırma grubuna katılması, bağlanma çalışmasına deneysel araştırma yöntemi ve çocuk gelişimi yöneliminin dahil edilmesini sağlamıştır (Kart, 2002).

Bowlby'ye (1969) göre, bir kişinin erişkinlikte başka insanlarla kuracağı ilişkinin niteliği ve insanlardan beklentileri, bu kişinin küçüklüğünde bakım vericisi ile (bu genellikle anne olabilir) kuracağı bağlanma ilişkisi ile belirlenir. Anne ve çocuk arasındaki sıcak duygular, özellikle korku ve stres anlarında birbirlerine sağladıkları rahatlık ve destek, bağlanmayı oluşturur. Bağlanma iki taraflı bir ilişkidir ve her iki tarafın da birbirinin ihtiyaçlarını karşılaması ile gelişir. Yeni doğan bir bebek beslenmek, temizlenmek, ısınmak, korunmak, kısaca yaşayabilmek için anneye ya da başka bir bakıcıya muhtaçtır. Ancak anneler, babalar ya da çocuğa bakmakla yükümlü diğer yetişkinler çocuğun bakımını sadece bir görev olarak algılamazlar, bundan mutluluk ve tatmin de sağlarlar. Çocukla yaşadıkları etkileşimin sonucunda onunla aralarında hissettikleri bağ giderek güçlenir. Bu bağlanmanın oluşmasında bebeklerin bir takım davranış özellikleri de etkili olur.

Bowlby'nin öncü olarak başlattığı bağlanma araştırmalarında bebeklerin bakım vericilerine nasıl duygusal bir bağ oluşturdukları ve onlardan ayrılmaları sırasında nasıl stres ve gerginlik belirttikleri konu edilmiştir (Feeney ve Noller, 1990). Bağlanma kuramına göre, bebekler bağlanma figürü olarak gördükleri birincil bakım vericilerine karşı, ilk aylardan itibaren gözlemlenebilen bir duygusal yakınlık gösterirler Bu bakım vericiden uzaklaştıkları ya da ayrıldıkları zaman da korku ya da gerginlik belirtileri ortaya koyarlar (Bowlby, 1969). Bağlanma davranışının altında yatan sistem hem insan hem de diğer birçok canlı türü için hayati önem taşımaktadır. Diğer temel davranış sistemleri gibi bağlanmanın da doğal seçim (natural selection) sonucu ortaya çıktığı ve kişi için hayatta kalabilme avantajı sağladığına inanılmaktadır (Ainsworth, Bleahar, Waters ve Wall, 1989).

Bağlanma davranışının altında yatan davranış sistemi, nörofizyolojik süreçlerden kaynaklandığı varsayılan içsel süreçleri içerir. Bu içsel süreçler hem genetik rehberliğinde hem de çevresel faktörlerin etkisi altında gelişimsel değişimlere maruz kalır (Ainsworth, 1989). Bağlanma Kuramına göre, bebekler, bakım vericileri ile olan etkileşimlerini özümseyerek, kendileri ve diğer insanlar hakkında içsel çalışan modeller geliştirirler. İçsel alışan modeller, birbirleriyle ilişkili olan iki farklı boyuttan oluşmaktadır: Kendilik modeli, bireyin kendisini ne kadar değerli grdğine ve başkaları tarafından da ne ölçüde sevmeye değer olduğuna ilişkin algılarını, diğeri modeli ise, bireyin ihtiyacı olduğunda yakın çevresindeki insanlardan ne oranda yardım isteyebileceğine ve bu kişilerin güven vericiliğine ilişkin değerlendirmelerini yansıtılmaktadır (Bowlby, 1969).

Çocukların bakım vericilerinden ayrılma anlarında verdikleri tepkilere dayanarak Ainsworth  bağlanma davranışından bahsetmiştir: güvenli,

kaygılı ve kaçınan (secure, anxious-resistant, and avoidant.) Güvenli bağlanmış olarak nitelendirilen çocuklar, bakım vericilerin ayrılışından sonra geri dönmelerini memnuniyetle karşılamışlar, gerginlik ya da stres hissetmiş olmalarına rağmen de yakınlık aramışlar ve yakınlık görünce de kolaylıkla rahatlamışlardır. Kaygılı bağlandığı belirtilen çocukların bakım vericilerine karşı kararsız-tutarsız (ambivalent) davranışlar gösterdikleri ve rahatlayamadıkları gözlenmiştir. Kaçınan bağlanan çocukların ise, bakım vericileri ile yakınlaşmadıkları görülmüştür (Ainsworth 1978).

Bağlanmadaki bireysel farklılıkların, bağlanmanın varlığı ya da yokluğu ile ilgili değil, ilişki kalitesindeki farklılıkları yansıttığı düşünülmektedir. Bağlanma kuramcıları, bağlanma ilişkisi ile diğer ilişkileri birbirinden ayırt etmek için önemli özellikler belirlemişlerdir. Öncelikle, bağlanma bağının varlığı, bir bireyin bağlanma figürü ile yakın ilişkide kalmaya düşkünlüğünden anlaşılır. İkinci olarak, bağlanma figürü, tehdit, tehlike ya da hastalık gibi durumlarda güvenli bir alan olarak kullanılır. Bir başka deyişle bağlanma figürü bir koruma bir destek olarak görülür. Üçüncü özellik ise, bağlanma figürünün güvenlik üssü olarak görülmesi ve güven ve rahatlık hissettirerek keşfe yöneltmesidir (Fraley ve Shaver, 2000).

Son zamanlarda bakım verici-bebek bağlanması, yetişkin bağlanması ve kişilik çözümlenmesi çalışmalarına aktarılır olmuştur ve buna bağlı olarak gelişim psikolojisi, bağlanmayı yaşam boyu süren bir kavram olarak incelemeye başlamıştır (Kart, 2000).

1.2.Yetişkin Bağlanma Stilleri

Araştırmalara göre, erken dönemdeki bağlanma örüntüsü, bireyin hayatı boyunca etkinlik göstermektedir (Bowlby 1969; Hazan ve Shaver, 1987). Bağlanma kuramına göre, yetişkin romantik ilişkilerinde, romantik ilişkiyi şekillendiren birçok davranış ve dinamik, bağlanma davranışını düzenleyen ve erken yaşlarda gelişen bağlanma sisteminden kaynaklanmaktadır (Fraley ve Shaver, 2000). Buna göre insanlar bebekliklerinde birincil olarak bağlandıkları bakım vericileri ile aralarında olan ilişkiye göre gelecek yaşamlarındaki bağlanma stillerini geliştirirler ve bu onların hem arkadaş hem de romantik ilişkilerini etkiler (Hazan ve Shaver, 1987).

Yetişkin bağlanmasında, eşler arası ilişki ile bakım verici- çocuk arasındaki ilişkiyi birbirinden ayıran en önemli farklardan biri, yetişkin bağlanma stillerinin bağlanma figürü ya da bağlanılan bireye bağımlı ve ona göre şekil alan bir olgu olmayışıdır. Her iki bağlanma sisteminde de bağlanma figürü vardır, ancak yetişkin ilişkilerinde bu roller karşılıklı olarak yer değiştirebilir. Yani eşlerden her ikisi de hem bakım verici / koruyucu / güvenlik üssü, hem de bu bakıma ihtiyacı olan kişi olabilir (Crowell ve Treboux, 1995). Yetişkin bağlanmasının bir diğer farklı özelliği de cinsel bağlılık, paylaşma, arkadaş ilişkisi gibi birçok bağ ve ilişkiye de hizmet etmesidir (Ainsworth, 1985; Weiss, 1974; Akt., Crowell ve Treboux, 1995). Farklı bir bakış açısına göre de, yetişkin ilişkilerinde, romantik eşlerin birbirlerine bağlanmaları gerekmez. Romantik bağlanma hakkındaki literatür ilişkilerin ardında bağlanma ilişkisi olduğunu sıklıkla savunsa da son yıllardaki araştırmalara göre, bağlanma stilleri kadar, ilişki içindeki bireyler için ilişki süreçlerinin bir bağlanma fonksiyonu gösterip göstermediği de önemlidir (Fraley ve Shaver, 2000).

1970 -1980'li yıllarda araştırmacılar Bowlby'nin görüşleri çerçevesinde yetişkin ilişkilerini, aşklarını ve yetişkinlerin yalnızlıklarını anlamak için çalışmalar yapmışlardır. Araştırmalara göre yalnızlık çeken yetişkinlerin, çocukluklarına dair bakım vericileri ile problemleri deneyimler rapor ettikleri ve romantik ilişkilerinde de aşırı mesafeli davrandıkları ya da aşırı bağımlılık yaşadıkları belirtilmiş ve bu doğrultuda bağlanma geçmişinin yetişkinlikteki ilişkileri şekillendirmede etkili olduğu görüşü savunulmuştur. Romantik ilişkilerde bağlanma stillerinin etkilerini araştıran çalışmalarda gözlenen bir diğer önemli bulgu, bireylerin aşk ilişkilerine yaklaşımlarının yoğun / takıntılı yakınlıktan aşırı uzak / mesafeli durmaya kadar bir ekseninde farklı şekiller aldığı ve bireysel farklılıkların varlığıdır (Fraley ve Shaver, 2000).

Bu görüşe göre, erken dönemdeki sosyal deneyimler ilişkilerdeki stilleri etkilemektedir ve bebeklik dönemindeki üç farklı bağlanma stili olan güvenli kaygılı ve kaçıngan bağlanma stilleri, yetişkin romantik bağlanma stilleri için de geçerlidir (Feeney ve Noller, 1990).

Hazan ve Shaver'da (1987), Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) bebeklik dönemi bağlanma süreci ile ilgili ortaya koymuş olduğu üç bağlanma stilini, yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkiyi ve temelde tüm sosyal ilişkileri incelemek amacıyla geliştirmişler, bu dönemdeki romantik ilişkilerin nasıl biçimlendiğinin, sürdürüldüğünün ve sona erdirildiğinin bebeklik dönemindeki bağlanma süreci çerçevesinde anlaşılabileceğini ne sürmüşlerdir.

Yetişkinler de benzer olarak, eşleri / partnerleri yakınlarında, ulaşılabilir ve ihtiyaçlarına cevap veren bir durumda olduklarında güvende ve rahat hissederler. Bu koşullar altında, eş bir güvenlik üssü vazifesi yapıyor olabilir ve bireyin keşfedici davranışlarına olanak tanınmış olabilir (iş hayatında

çalışmak gibi). Birey gerginlik hissettiğinde hasta olduğunda ya da tehdit algıladığında, eş bir koruma, rahatlatma ve güvenlik oluşturma vazifesi görür. Hazan ve Shaver'a göre bebeklerdeki bağlanma sistemi ile yetişkin romantik ilişkisindeki bağlanma sistemi benzer şekilde aktive olur ve benzer amaçlara hizmet eder (Hazan ve Shaver, 1987).

Hazan ve Shaver'ın 1987 yılında, romantik aşk ilişkisinin bir bağlanma süreci olarak açıklandığı araştırmalarında, bir "aşk sınavı" (love quiz) oluşturulmuştur ve bu soru formları yerel bir gazetede yayımlanmıştır. Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) bebeklik dönemi için tanımladığı üç bağlanma boyutu yetişkin aşk ilişkisi için bu soru formlarına yansıtılmıştır. Bu soru formlarının ilk kısmı ilişkide olunan kişi hakkındaki 56 farklı yargıyı, ikinci kısım bu ilişkinin şu an mı yoksa geçmişte mi yaşandığını, üçüncü kısım bağlanma geçmişini (katılımcının çocukken bakım vericileri ile olan bağlanma stilini) ölçmek amacıyla düzenlenmiş soruları içermektedir. Bu gazete baskısına cevap veren 620 katılımcıdan (205 erkek, 415 kadın) gelen sonuçlara göre, katılımcıların %56'sının güvenli, %25'inin kaçınan ve %19'unun ise kaygılı-ikircikli bağlanan gruba dahil olduğu bulunmuştur. Güvenli bağlanan gruba kıyasla, güvensiz bağlanan iki grup, aşk ile ilgili daha olumsuz deneyimler, daha kısa süreli romantik ilişkiler ve çocukluk dönemlerinde bakım vericileri ile ilgili daha az olumlu tanımlar bildirmişlerdir. Bireylerin bakım vericileri ile olan ilişkileri hakkındaki algıları yetişkin bağlanması için yordayıcı olarak bulunmuştur. Ayrıca bu iki güvensiz bağlanma sergileyen gruptaki bireyler güvenli bağlananlara oranla, kendileri ile ilgili daha fazla şüphe ve başkalarına karşı daha az kabul belirtmişlerdir.

Hazan ve Shaver'ın (1987) bu üçlü modelinin ardından Bartholomew ve Horowitz (1991), üçlü modeldeki kendilik ve diğerleri modellerine, olumluluk ve olumsuzluk boyutlarını da eklemişlerdir. Ayrıca kaçınan bağlanma boyutunun iki farklı formu barındırdığını fark etmiş ve daha sonra

bağlanma stillerini, güvenli (secure), kayıtsız-kaçınmacı (dismissing), saplantılı (preoccupied) ve korkulu-kaçınmacı (fearful) bağlanma stilleri olarak adlandırmışlardır. Böylece Bartholomew ve Horowitz, yetişkin bağlanması için dört kategorili bir model sunmuştur. Bağlanma ilişkisinin bu içsel çalışan modelleri, çocukluk döneminde bakım verici ile gerçekleştirilen davranışsal ilişkiler sonucu gelişen bilişsel / duygusal yapılarıdır ve bağlanmadaki bireysel farklılıklar da bu bilişsel modellerin oluşumuna dayanmaktadır. Bu içsel çalışan modeller, erken dönemdeki deneyimlerin sonraki yaşam olaylarına aktarılması bakımından önemlidir ve objektif durumlardan çok öznel görüş ve deneyimlerin nasıl özümsemiğine dayanır (Crowell ve Treboux, 1995).

Bartholomew ve Horowitz'e (1991) göre güvenli bağlanma, bireyin kendisini sevmeye değer olarak algılaması ve diğer insanların güvenilir ve duyarlı olması; saplantılı bağlanma, bireyin kendini sevmeye değer görmemesi ve diğer insanların güvenilir ve duyarlı olması, kayıtsız bağlanma, bireyin kendini sevmeye değer algılaması ve diğer insanların güvenilir ve duyarlı olmaması; korkulu bağlanma ise, bireyin kendini sevmeye değer görmemesi ve diğer insanların da güvenilmez ve duyarsız olması özelliklerini kapsar. Sonuç olarak dört bağlanma kategorisi, kendi ve diğerleri hakkındaki olumlu ve olumsuz düşüncelerin birleşimi ile açıklanmıştır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bir kişinin benlik görüşü olumlu ya da olumsuz olarak iki kutba ayrılırsa (kişi sevmeye ve desteklenmeye değer / ya da değmez) ve kişinin başkaları görüşü de olumlu ya da olumsuz olarak ikiye ayrılırsa (başkaları güvenilirdir, ulaşılabilir / ya da güvenilmez ve reddedicidir) 4'lü model oluşturulmuş olur (Tablo 1).

Tablo 1: Dört'lü Bağlanma Modeli

BENLİK MODELİ (Bağımlılık)		
	olumlu (düşük)	olumsuz (yüksek)
Olumlu (düşük) BAŞKALARI MODELİ (Kaçınma)	1 GÜVENLİ Yakınlık kurma ve Özerklik konusunda rahat	2 SAPLANTILI / TAKINTILI İlişkilere saplantılı / takıntılı
Olumsuz (yüksek)	3 KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsız Karşıt-bağımlı	4 KORKULU Yakınlık kurmaktan korkan Sosyal açıdan kaçınmacı

İki boyutlu Dört kategorili yetişkin bağlanma modeli
(Bartholomew ve Horowitz 1991'den uyarlanmıştır)

Tablodaki bağımlılık (dependency) boyutu düşükten (kendi ile ilgili olumlu görüş içselleştirilmiştir ve dışarıdan onaylanmak gerektirmez) yükseğe (olumlu kişisel görüş sadece başkalarının devamlı onaylamasına bağlıdır)

doğru değer alır. “kayıtsız” ve “korkulu” bağlanma stillerinin ikisi de yakın ilişkiden kaçınmayı yansıtır. Benzer olarak saplantılı ve korkulu stiller de başkalarına kuvvetli biçimde bağımlı olmayı barındırır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bartholomew ve Horowitz’in 1991 yılında yaptıkları bu araştırmada, iki önemli boyut olan kişinin benlik modeli ve kişinin başkaları modeli çerçevesinde yetişkin bağlanmasındaki kişisel farklılıklara bakılmıştır. Her bir stilin prototipik tanımları yapılmış ve kişilerin hangi prototipe ne kadar karşılık geldikleri, bireyin o anki akran ilişkileri ve önceki aile ilişkileri ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler ile ölçölmek istenmiştir. Bireysel görüşmeler, kişisel raporlamalar ve akranlardan alınan raporlarla birlikte çeşitli ölçekler de kullanılmıştır. Sonuçlar göstermiştir ki, yetişkin bağlanmasının yönelimini belirleyen iki boyut olan benlik ve diğerleri hakkındaki modeller, birbirinden bağımsız olarak değişiklik göstermektedir. Örneğin bu ęalıřmada benlik ile ilgili olumsuz değerlendirilen saplantılı ve korkulu stiller, bireyin kendisi ile ilgili güvensizliğine dair benzer özellikler göstermişler, ancak diğer insanlara olan güven duygusu ve ilişkiye hazır oluş bakımından farklılık göstermişlerdir. Bu da daha önceleri ya fazlaca bağlı olmayı ya da tamamen kaçmayı öngören modellerin sınırlılıklarını ortadan kaldırmıştır. Benzer olarak yakın ilişkilerden kaçınmayı temelleyen iki bağlanma stili olan korkulu ve kayıtsız stilleri, yakın ilişki kurmadaki zorluk ve diğer insanlara güvenmede tereddüt etme açısından benzerlik gösterirken, kişinin kendine olan güven ve yeterlilik duyguları bakımından tamamen farklı grupları işaret etmektedir. Bu da, kişiler arası ilişkilerinde mesafe koyan insanların, yakın ilişki kurmada korkuları olduğu fikrinin aşırı bir genelleme ve konuyu dar açıdan görme olduğunu göstermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Araştırma sonuçları, kendini kabul ile diğer insanları kabul arasında önemli bir olumlu ilişki ortaya koymuştur. Bu araştırmaya katılan kişilerin çoğu, bağlanma stillerine bakıldığında, kendilerine dair ve diğer insanlara dair tutumlarında aynı özellikleri sergilemişlerdir. Ancak saplantılı ve kayıtsız stilleri, benlik ve diğerleri bakımından farklılık göstermiştir. Saplantılı stilde, bireyler başkalarından red gördüklerinde kendilerini suçlamışlar ve bu nedenle diğer insanlar hakkında olumlu görüşler beslemişler, ancak kayıtsız stildekiler, karşıdan gelen retler ile diğer insanların suçlu olduğunu düşünmüş ve bu nedenle de yüksek öz-güven bildirmişlerdir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bartholomew ve Horowitz'in bu açıklamaları ve tanımları çerçevesinde dördü bağlanma kategorileri şu şekilde özetlenebilir:

Güvenli Bağlanma Stili: Bu kişiler kendilerini sevilmeye değer kişiler olarak algılar ve başka kişilerin de genellikle destekleyici olduğuna inanırlar. Bartholomew ve Horowitz (1991), güvenli bağlanan yetişkinlerin olumlu benlik imgelerini korumak için başkalarının onayına daha az gereksinim duyduklarını, bu konuda daha az kaygı yaşadıklarını ve başkalarıyla görece daha kolay yakınlık kurabilmelerinin yanı sıra özerk kalmayı da başarabildiklerini vurgulamışlardır (Kart, 2002).

Saplantılı Bağlanma Stili, Saplantılı yetişkinler yanlış anlaşıldıklarına, gerçekte olana göre benlik-değerlerinin daha düşük algılandığına inanırlar ve başka kişileri güvenilmez bulurlar, onları kalıcı, uzun süreli ilişkiler için vaatte bulunmaya isteksiz olarak algırlar. O halde saplantılı bağlanan kişilerde en belirgin özellik, kendine-güven eksikliğidir ve o nedenle hem reddedilmekten hem de yakın bir ilişkide karşı tarafın terk etmesinden çok korkarlar (Kart, 2002).

Korkulu-Kaçınmacı Bağlanma Stili, Bireysel değersizlik duyguları ile başkalarının güvenilmez ve reddedici olduğuna ilişkin beklentileri yansıtır (Sümer ve Güngör, 1999). Bu yetişkinler, sosyal temas ve yakınlık isterler fakat başka kişilere itimatsızlık ve reddedilme korkusu yaşadıkları için öznel rahatsızlık ve sosyal onaya karşı aşırı bir duyarlılıkla karakterize edilen bozulmuş, yolunda gitmeyen sosyal ilişkiler kurarlar. Bu tür kişiler reddedilme olasılığını engellemek için riskli buldukları sosyal ortam ve yakın ilişkilerden kuvvetle kaçarak incinmemeyi güvence altına almaya çalışırlar, bu eğilim olası doyumlu ilişkileri daha kurulmadan göz ardı etmelerine neden olur (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Kayıtsız - Kaçınmacı Bağlanma Stili, Kendine değer verme (yüksek özsaygı) ve başkalarına karşı olumsuz tutuma sahip olmanın karışımı ile tanımlanır (Sümer ve Güngör, 1999). Bu stil, bağlanma gereksinimlerinin göz ardı edildiği veya Bowlby (1969)'nin deyişiyle, bağlanma sisteminin durdurulduğu (deactivated) çok daha karmaşık bir stratejiyi yansıtmaktadır. Bağlanma figürünün reddedişi karşısında olumlu bir benlik imgesini sürdürmenin tek yolu, kendini bu figürden uzak tutmak ve olumsuz duyguları önemsizleştirecek bir benlik modeli geliştirmektir. O nedenle bu kişiler, yakın ilişkilerden edilgen bir şekilde kaçır, bağımsızlığa aşırı değer verir ve ilişkilerin çok da önemli olmadığına inanmaya başlarlar.

1.3.Evlilik İlişkisinde Bağlanma Stillerinin İşlerliği

Bağlanma stillerinin romantik yetişkin ilişkilerindeki etkileri birçok araştırmaya konu olmuş ve bu stillerin evlilik ilişkilerine nasıl yansıdığı da

birçok çalışmada incelenmiştir (Kobak ve Hazan, 1991; Banse, 2004). Kobak ve Hazan'ın 1991 yılında içsel çalışan modellerin ve güvenliğin evlilik ilişkisine etkilerini inceledikleri araştırmada, güvenli bağlanma sergileyen bireylerin (kendine ve eşine olumlu güven gösteren) daha yüksek evlilik uyumu sergiledikleri ve daha yapıcı duygu ifadeleri kullandıkları bulunmuştur. Ayrıca bağlanma stillerinin temelinde yatan içsel çalışan modellerin devamlılığı ve her yeni deneyimin özümленerek (assimilation) var olan yapıların üzerine eklendiği de bulgular arasındadır. Buna örnek olarak da eşlerin güvenli içsel çalışan modelleri ile ilişki uyumu arasındaki yüksek tutarlılık gösterilmiştir. Eşlerden her ikisinin de karşısındaki güven bildirdiği ilişkilerde yüksek ilişki uyumu bulunmuştur. Bu araştırmadaki bir başka bulgu ise, eşlerin içsel çalışan modelleri arasındaki uyum / anlaşma ile eşlerin problem çözmedeki iletişimleri arasında ilişki bulunmasıdır. Açık iletişim, karşısındaki olumlu görüşler atfetme kendini olumlu ifade etme çalışan modelleri, yüksek iletişim kalitesi için aracı rol oynamakta ve sonuç olarak da evlilik uyumu ve doyumu için yordayıcı olmaktadır.

Evlilik ilişkisinin işlerliğinde karı ve kocanın içsel çalışan modellerinin etkileri bakımından da farklılıklar bulunmuştur. Kadınların problem çözümündeki red edici davranışları, kocalarının daha az güvenli oluşları ile kocaların problem çözümü sırasındaki dinleme davranışları ve yakınlıkları ile kadınların daha az güvenli oluşları arasında yüksek ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgular evlilik terapisinde konu edilen cinsiyet farklılıkları ile ilgili raporlarla da uyumludur. Buna göre, güvenliği kaybeden, stres yaşayan kadınlar kocaları ile yakınlık kurmayı istemekte; güvenliğini kaybeden, stres yaşayan kocalar ise eşleri ile daha az çatışma yaşamayı arzulamaktadır (Kobak ve Hazan, 1991).

Daha önce flört eden çiftler ile yapılan araştırmalarla karşılaştırıldığında, evli çiftler ile yapılan araştırmalarda seçkisiz örneklem oluşturulmasına karşın

daha çok güvenli bağlanan bireyin bulunması da evlilik ilişkisi ile güvenli bağlanma stili arasında yüksek ilişki olduğu görüşünü ortaya koymuştur. Buna göre, uzun vadeli ve anlaşmaya bağlanmış ilişkilerdeki bireyler daha güvenli bağlanma stilleri sergilemektedir (Kobak ve Hazan, 1991).

Rainer Banse'nin 333 evli çift ile gerçekleştirdiği ve evlilik doyumu ve yetişkin bağlanması arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı çalışmada, güvenli bağlanmanın yüksek; güvensiz bağlanmanın ise düşük evlilik doyumu / tatmini ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre evli bireylerde ilişki tatmini bireyin kendi bağlanma stili, eşinin bağlanma stili ve bunların kombinasyonu ile ilişkilidir (Banse, 2004).

Collins'in (1996) içsel çalışan modellerin duygu ve davranışlara yönelik etkilerini araştırdığı çalışmada, katılımcılara farazi ilişki durumları sunulmuş ve bu durumlar karşısında nasıl tepki verebilecekleri sorulmuştur. Sonuçlara göre, güvenli bağlanan gruba kıyasla, saplantılı bağlanan bireyler, olayları daha olumsuz şekilde açıklamışlar, daha fazla duygusal stres belirtmişler ve bu sebeple çatışmaya sebep olabilecek davranışlara daha çok yönelmişlerdir. Ayrıca bağlanma stili, duygusal tepkilerin sergilenmesinde yordayıcı olarak bulunmuştur. Buna göre, bağlanma stilleri farklı olan yetişkin bireylerin, ilişkilerinde düşünme, hissetme ve davranış yönelimleri de farklıdır sonucuna varılmıştır.

2. ÇATIŞMA

2.1.Çatışma Kavramı ve Çatışma Yönetim Biçimleri

Yalnız insanlar arasında değil tüm toplumsal varlıklar arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlık, uyumsuzluk ya da uyuşmazlık durumlarında yaşanan,

karşılıklı etkileşim içeren bir süreç olarak tarif edilen çatışma (Rahim, 1983), birçok ilişkide sıklıkla rastlanan bir olgudur.

Çatışma kuramını evlilik ilişkisine özel olarak uyarlayan Sprey (1979), her çiftin, karşılıklı olarak yüzleşmelerin yaşandığı bir sistem oluşturduğunu ve eşlerin kendilerine ait amaçlarının bulunması sebebiyle, bu sistemde çatışmanın kaçınılmaz olduğunu vurgular.

Sprey'e (1979) göre uygun sayıda ve düzeydeki çatışmalar dayanışmayı arttıran ve can sıkıntısını gideren yapıcı bir etkiye sahiptir. Ayrıca çatışmalar, bir tarafın yok sayılması ya da dışarıda bırakılması ile çözümlenemez. Uyum, çatışma çözümünden çok, başarılı bir çatışma yönetiminin sonucudur. Tam anlamıyla bir çözüme ulaşmak gerçekçi olmayan bir beklenti olup, çatışmayı başarılı ve uyumlu bir şekilde yönetebilmek esastır. Çatışmadaki uyum ancak, görüş ve isteklerin birbirine uyuşturulmasından ziyade, çatışma süreci hakkında yapılacak anlaşmalarla sağlanabilir. Yani içerikten çok, süreç ve süreç içersinde sergilenen davranışlar önemlidir.

Evlilikte çatışma konusuna odaklanan araştırmalarda üzerinde durulan temel bir görüş, birbirine bağımlı olan ve birbirlerini çeşitli şekillerde etkileyen, birbirinden farklı ihtiyaçları, ilgileri ve amaçları olan ya da amaçları aynı bile olsa bu amaçlara farklı yollardan ulaşmaya çalışan bireyler arasında, kaynakların da sınırlı olmasının etkisiyle, çatışma yaşanılmasının olağan olduğudur (Ridley, Wilhelm ve Surra, 2001).

Çatışma ile ilgili öne sürülen bir başka değerlendirme ise, çatışmanın başlangıçtan “kötü” veya “iyi” olarak ele alınamayacağıdır. Çatışma yıkıcı olabileceği gibi yapıcı da olabilir. Çatışma olumsuz duygulanımlar, kaçınma

ya da fiziksel şiddet oluşturabileceği gibi, sosyal ve kişisel bağların kuvvetlenmesine, uyum, değişim ve eşler arası yakınlığa da neden olabilir (Gottman, 1994; Akt. Ridley ve ark., 2001).

Genel olarak çatışmanın, farklı yönelimleri, hedefleri, verilen tepkileri ve sonuçları içeren bir süreç olduğu da kabul edilmektedir. Çatışma yönelimleri, ilişki içerisinde çatışmaya yönelik tutum ve değerlendirmelere işaret eder. Çatışma hedefleri, eşlerin birbirinden farklı olan görüş, fikir ve amaçlarını ortaya koyar. Çatışmaya verilen tepkiler, çatışmayı yönetmede ve ele almada kullanılan tüm gözlenebilir davranışları ve stratejileri belirler. Son olarak sonuç, çatışmanın nasıl ve ne şekilde çözüme kavuştuğu ya da kavuşmadığı, çatışma sonrasında eşler arası yakınlığın artıp artmadığı gibi olguları içeren bir süreç olarak tanımlanabilir (Ridley ve ark., 2001).

Çatışmayı çözüme kavuşturma, ikili yakınlığı ve ilişkiden alınan doyumunu /tatmini arttırmaya katkıda bulunur ve araştırmalara göre, mutsuz evlilikler içindeki bireyler, çatışmayı yatıştırmak yerine alevlendiren olumsuz tutumlar sergiledikleri için, çatışmaları çözüme kavuşturmakta zorluk yaşamaktadırlar (Crowley, 2006). Ayrıca ilişkilerde yoğun ve olumsuz çatışmaların yaşanması, çatışmalarda duyguların olumsuz şekilde ifade edilmesi, eşlerin birbirleri ile tartışma ve etkileşimden kaçınması ya da çatışmalarda yüksek derecede yaşanan savunmacılık; düşük evlilik tatmini, ayrılıklar ve boşanmalar için önemli bir risk faktörü oluşturmaktadır (Gottman ve Levenson, 1992). Bu nedenle eşler arası ilişkilerde çatışmaların nasıl yönetildiği, evliliğin devamı ve eşlerin evlilikten aldıkları doyumun yüksek olması için oldukça önemlidir.

Evlilikte çatışma yaşanması durumunda bireylerin çatışmayla başa çıkmak için tercih ettikleri yaklaşımlar farklılık göstermektedir. Blake ve Mouton (1964), kişiler arası çatışma davranışlarının bağımsız ve birbirinden farklı boyutlarını görebilmek amacıyla çatışma stratejilerini beş ana başlık altında toplamıştır. Bunlar, kaçınma (avoiding); uyum sağlama (accommodating); rekabet (competing); uzlaşıcı tarz (compromising) ve işbirliğine yönelmedir (collaborating). Killman ve Thomas (1977) ise bu gruplandırmayı yeniden ele almışlar ve bu beş çatışmayı ele alış davranışının, baskınlık (assertiveness) ve iş birliği yapma (cooperation) davranışlarının farklı boyutlarını, farklı şekillerde barındırdığını ileri sürmüşlerdir.

Killman ve Thomas'a (1977) göre kaçınma, hem baskınlıktan hem de iş birliğine yönelmekten yoksun olarak, çatışmadan bahsetmemeyi tercih etme durumudur. Bu stratejinin genel davranış örüntüsü geri çekilme, fiziksel olarak ortadan kaybolma, konulardan kaçınma ve sessiz kalmayı içermektedir. Çatışma içerisinde bulunan birey çatışmayla başa çıkmak için, çatışmayı kullanarak ilişkilerini netleştirmek ve geliştirmek yerine kaçınmayı tercih etmektedir.

Uyum sağlama, baskınlıktan uzak olarak ve işbirliğine yönelerek, çatışmayı abartmadan çözümlenmeye çalışmayı içermektedir. Çünkü birey diğerlerini önemsemektedir. Birey çatışmayı abartmadan uyum hayalini devam ettirmeye çabalamaktadır ve bunun için çatışma konusunu bastırır veya erteler.

Rekabet baskın ama iş birliğinden uzak olmayı içerir. Bireyin kendi kararlarını baskı yoluyla diğerlerine kabul ettirme çabasını içermektedir. Diğerlerini

önemsiyor olsa bile, kişi kendi çıkarlarını daha değerli görmektedir. Rekabet stratejisini seçen kişiler tartışmacı ve bencil bir görünüm sunarlar.

Uzlaşıcı tarz, baskınlık ve iş birliği boyutlarını dengeli ve eşit biçimde içinde barındıran çatışmayı ele alış davranışıdır ve tamamen kazanan ya da kaybeden olmadan, iki tarafın da istediklerini elde etmesini sağlayacak çözümleri bulma çabasını içermektedir. Ancak, uzlaşmanın sağlanması için karşılıklı değiş tokuş ya da mübadele gerekmektedir. Bu da uzlaşma için her iki tarafın da belirli noktalarda kaybetmeleri anlamına gelmektedir.

İşbirliğine yönelme ise, baskın ve aktif şekilde iş birliğini sağlamaya çalışarak, her iki tarafın da memnuniyetini sağlayacak fikir birliğinin geliştirilmesi ve sorunların çözülmeye çalışılması anlamına gelmektedir. Her iki tarafın da kazanabileceği bir çatışma süreci oluşturmak ve kişisel ihtiyaçlarını, ilgilerini doyurmak için çaba gösterdiği bir çatışma ele alış davranışıdır. Karşı tarafın ihtiyaç, ilgi ve amaçlarına saygı göstererek bireyin kendi çıkarlarını korumak için sorunların çözümü için uğraşmasıdır (Kilmann ve Thomas, 1977).

Romantik ilişkilerde ve evlilikte çatışma, genellikle eşlerden birinin diğerinin hoşuna gitmeyecek şekilde davranması ile başlar. Bu durumda, eşler ya bir tartışma başlatırlar ya da tartışmadan kaçınırlar. Tartışma başlaması durumunda eşler karşılıklı alış verişin yaşandığı, birbirlerini anlamalarını ve sonunda anlaşmaya varabilmelerini sağlayacak olumlu bir sürece girebilecekleri gibi, çatışmanın yaşanacağı olumsuz bir süreci de yaşayabilirler (Christensen ve Heavey, 1990). Bu nedenle uzun süreli ve uyumlu bir birlikteliğin sağlanmasında ve korunmasında, yaşanan çatışmalara verilen

tepkiler ya da çatışma yönetiminin nasıl ele alındığı çok önemli görülmektedir (Christensen ve Shenk, 1991).

Romantik ilişkilerde çatışmanın algılanması, kullanılan çatışma yönetimi biçimleri ve bu çatışma yönetimlerinde cinsiyetler arası algıların farklılıklarını araştıran Hojjat (2000) ikili ilişkileri yürütmedeki en önemli faktörün, eşlerin çatışmalı durumları nasıl çözüme kavuşturdukları olduğunu belirtmiştir. Hojjat'a (2000) göre, çatışma sıklıkla tarafların problemleri ya da çözümleri aynı bakış açısı ile görememesinden kaynaklanmaktadır.

Hojjat'ın (2000) yaptığı araştırmada, konu ile ilgili literatüre bakıldığında, çatışma yönetimi davranışlarında iki ana unsurun varlığından bahsedilmektedir. Bunlar faaliyet (activity) ve değerliktir (valence). Faaliyet, çatışma biçimlerinin ne derece üstü örtülü ve dolaylı ya da ne derece açık ve doğrudan olduğu ve bunların derecesi ile ilgiliyken, değerlik, çatışma davranışlarının olumludan olumsuzuz uzanan bir boyuttaki değişkenliği ile ilgidir (Acitelli Douvan ve Veroff, 1993).

Araştırmalara göre, problem çözümlerinde, empatik dinleme, çözüm üretmeye gayret, her iki tarafın da kazanabileceği pazarlıklar gibi yapıcı yani olumlu çatışma yönetim stratejileri, sorumluluktan kaçma, suçlama, saldırı gibi yıkıcı yani olumsuz çatışma yönetimlerinden daha faydalıdır. Bu kavram ile kişinin çatışmaya aktif bir biçimde mi yoksa pasif bir biçimde mi yaklaştığına bakılmaktadır (Hojjat, 2000).

Hojjat (2000), faaliyet ve değer unsurlarına bağlı olarak dört farklı çatışma yönetiminden bahsetmektedir : 1) olumlu ve aktif, 2) olumlu ve pasif, 3) olumsuz ve aktif, 4) olumsuz ve pasif

Olumlu-aktif biçimi kullanan bireyler çatışmayı çözüme ve adil bir sonuca ulaşmada aktif davranırlar. Sorunu ortaya koymak, kaynağını bulmaya

çalışmak, kökten çözmek için uğraşmak ve iki tarafın da hemfikir olabileceği bir çözüme ulaşmaya çalışmak bu çatışma yönetim biçimini oluşturur.

Olumlu-pasif çatışma yönetim biçimini kullanan bireyler çatışmanın çözümünde pasif kalmalarına rağmen adil bir sonuç elde etmek isterler. Ortamı yatıştırmak için duygusal davranıp sorunu bir kenara bırakmak, eşe karşı olumsuz bir şey söylemeden sessiz bir şekilde dinlemek ve olayı zamana bırakmak gibi yolları izlemektedirler.

Olumsuz-pasif çatışma yönetim biçimini kullananlar adil bir sonuç istemezler ve çatışmayla uğraşırken pasiftirler. Bu çatışma yönetim biçiminde, bireyler iletişimden kaçınırlar, karşı tarafa soğuk ve mesafeli davranmayı tercih ederler.

Olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimini kullananlar ise aktif davranışlarla adil olmayan sonuçlara ulaşmaya çabalarlar. Bu çatışma yönetimi biçimi eşe kendi görüşlerini zorla veya yalan söyleyerek kabul ettirme, eşi tehdit etme veya fiziksel şiddeti tercih etmeyi içermektedir. Bireyler farklı koşullar altında bu çatışma yönetim biçimlerinden birini veya birkaçını kullanabilirler.

Hojjat, çatışma yönetim biçimlerinin cinsiyete göre farklılaştığından da söz etmiştir. Kadınlara göre erkeklerin doğrudan çatışma davranışlarına girmekten kaçındıklarını ve kadınların çatışmalarda daha baskın davrandıklarını bulmuştur. Buna göre, stres ya da memnuniyetsizlik yaratan durumlarda kadınlar olumsuz-aktif, erkekler ise, olumsuz-pasif davranışlara daha sıklıkla başvurmuşlardır. Ayrıca kadınların, eşlerinin çatışma yönetim biçimlerini algıları, erkeklere oranla daha doğru bulunmuştur. Yani kadınlar eşlerinin hangi çatışma yönetim biçimini kullandıklarını daha doğru şekilde analiz edebilmişlerdir (Hojjat, 2000).

3. ALDATMA

3.1. Aldatma Kavramı ve Aldatma Eğilimi

Aldatma, partnerler arasındaki anlaşma ve güvenin, başka bir bireyin duygusal, cinsel ya da romantik biçimde ilişkiye dahil olmasıyla bozulması olarak tanımlanabilir (Hall ve Fincham, 2006). Aldatma, evlilik ilişkisi içinde yaşanan ve evliliğin temellerine zarar veren bir olgu olmasına karşın, bu araştırma içerisinde de görüldüğü üzere, çalışılması ve bilgi edinilmesi zor ve geleneksel yapısını halen muhafaza eden Türk toplumu açısından mahrem bir konudur.

Popüler basında ve medyada sıkça gündeme gelen bir konu olmasına karşın, aldatma ya da çok eşlilik ile ilgili çalışmalar 1990'lara kadar yeterince sistematik ve kuramsal bir anlayışa sahip olamamıştır (Atkins, Baucom, Jacobson, 2001). Aldatmanın karmaşık yapısı ve örnekleme belirlemenin ve veri toplamanın zorluğu buna sebep olarak gösterilebilir. Ayrıca aldatma toplum tarafından onaylanmayan bir durum olduğundan, araştırmalarda mümkün olduğunca katılımcıların kimlikleri sorulmadan veri toplanması gereklidir (Blow ve Hartnett, 2005). Bu sebeple aldatma ile ilgili kaynakların sınırlı olduğu söylenebilir.

Aldatma konusunu önemli kılan ve evlilik dışı ilişkilere dikkat çekilmesi ve araştırılmasının gerekliliğine en önemli sebep, aldatmanın evlilik birliğine ve eşlere büyük zararlar vermesidir. Amerika'da evlilik terapistlerine başvuran çiftlerin % 60-65'inin, aldatma olayı sonucunda tedavilere başvurdukları belirtilmiştir (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001). Sosyal bilimcilere göre evlilik dışında yaşanan ilişkiler, evliliğin birliği ve bütünlüğü için hem sosyal hem de psikolojik yönden büyük bir tehdit oluşturmaktadır (Weil, 1975).

Aldatma her ne kadar dinler içerisinde bir günah ve sosyal hayat ve toplum kuralları açısından da bir sapkınlık olarak ele alınsa da toplum içerisinde yaşandığı bilinmektedir (Weil, 1975). Bir araştırmaya göre evli erkeklerin % 50 den fazlasının ve evli kadınların % 50'ye yakınının, evliliklerinin herhangi bir döneminde evlilik dışı ilişki yaşadıkları söylenmektedir (Atwood ve Seifer, 1997) .

Aldatmanın sebepleri oldukça çeşitli ve karmaşık görünmektedir. Psikoanalitik ve sosyolojik literatüre göre insanların ahlaki mirasları, aşkı olumlu şekilde değerlendirirken, cinselliği olumsuz olarak değerlendirirler ve bu anlayış sosyalizasyon sayesinde her yeni nesle aktarılır. Çocuklar seksin ve dolayısıyla cinsel partnerlerin şeytani ve kötü bir şey olduğunu ancak aynı zamanda cinsellikle yaşanan duyguların da gerekli olduğunu öğrenirler. Çocuklukta aşk ve cinsellik farklı elementler olarak öğrenilirken, yetişkinlikte bireyin bunları birleştirmesi ve evlendiği eşi ile yaşamaya beklenir. Ancak her birey, evlendiği eşi ile cinsellik yaşamaktan tatmin olmayabilir ve cinselliği dışarıda bir başkası ile yaşama arayışına girebilir. Birey, aşk ve sevgi tatminini başka bir eşte, cinsel tatmini ise başka bir eşte yaşama eğilimine yönelebilir (Weil, 1975).

Psikoanalitik yoruma göre, kişiler çocukluk döneminde aşık oldukları karşı cins ebeveyne benzer kişileri eş olarak seçerler ancak Oedipus ve Electra kompleksleri uygun biçimde çözümlenemediğinden, bilinç dışı olarak geliştirdikleri tabular nedeniyle eşleri ile doygun bir seks hayatı yaşayamazlar. Buna ek olarak, çocuğun cinselliği kötü ve kirli bir olgu olarak öğrenmiş olması, bu tatmini eşi ile değil, daha düşük statülü ya da daha düşük değer biçtiği bir başka kişiyle yaşama arayışına girmesine neden olabilir (Freud, 1938).

Aldatmanın nedenleri arasında, evlilik ilişkisinin nasıl olduğu da önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre; evlilikten alınan düşük tatmin ya da evlilik içerisindeki cinsel ve duygusal ilişkilerin az sayıda ya da düşük kalitede olması, aldatma için bir sebep oluşturabilmektedir. Evlilik dışı ilişki ile ilgili en yaygın kabul gören yüklemelerden biri de evliliklerdeki mutsuzluk ve çatışmalardır. Aldatma eğilimi yüksek olan kadınların ve erkeklerin çatışma eğilimlerinin de yükseldiği ya da çatışma eğilimi düşen kadın ve erkeklerin aldatma eğilimlerinin düştüğü görülmüştür (Polat, 2006).

Aldatma ile evlilik - ilişki tatmini / doyumunu arasında birçok araştırmada kuvvetli ilişkiler bulunmuştur (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001; Polat, 2006). Yapılan bir çalışmada ilişkilerinden “çok mutlu olmayan” kişilerin, ilişkilerinden “çok mutlu olan” kişilere göre dört kat daha fazla aldattıkları ya da aldatmaya yöneldikleri saptanmıştır.

Ancak sebep tek başına evlilik ilişkisine de yüklenemez; alternatiflerin ve fırsatların ortaya çıkması da evlilik dışı ilişkilerin gelişmesine yol açabilmektedir (Thompson, 1982).

Kişisel gelişim modeline göre ise, bireyler yalnızca evliliklerinden mutsuz oldukları için değil, bazen de kendilik değerlerini geliştirmek ve kendilerini keşfetmek için farklı partnerlere yönelebilirler (Thompson, 1984).

Evlenme yaşı da aldatma konusunda önemli bir değişken olarak görülmüştür. Buna göre 16 yaşından önce evlenenler, 23 yaşından sonra evlenenlere oranla dört buçuk kat daha fazla aldatma yaşantısı belirtmişlerdir (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001).

Aldatma ile ekonomik gelir arasında da olumlu yönde bir ilişki bulan çalışmaya göre, Amerika’da yılda 30.000 dolardan fazla kazanan kişilerin

eşlerini daha çok aldattıkları saptanmıştır (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001). Bu durum evlilik dışı ilişki yaşamak için gerekli olan koşulların (farklı yerlerde bulunma, otel ya da ev kiralayabilme / satın alabilme, para karşılığı ilişki yaşayabilme gibi) maddi boyutlarının olduğunu vurgulamaktadır.

Thomson (1984) aldatmayı, cinsel - fiziksel (öpüşmek, cinsel ilişki yaşamak gibi) , duygusal (yakın arkadaşlık, aşık olmak gibi) ve bunların birleşimi olarak hem cinsel hem duygusal aldatma olarak üç farklı grupta ele almıştır. Erkeklerin daha çok cinsel aldatmaya yöneldikleri görülürken, kadınların daha çok duygusal aldatmaya yöneldikleri bulunmuştur.

Bir başka araştırmada eğitim durumu, dini yönelim ve yaşanılan yerden çok, cinsiyetin adatma konusunda önemli bir yordayıcı olduğu görülmüştür (Greeley, 1994). Wiederman (1997), aldatma konusunda yapılan çalışmaların ortak özelliği olarak, erkeklerin kadınlara oranla evlilik dışı ilişki yaşama yüzdelerinin çok daha fazla olmasını göstermektedir. Wiederman'ın (1997) yaptığı çalışmada evli Amerikalıların % 15-25'inin, bu evli katılımcılardan erkeklerin %22,7'sinin, kadınların ise %11,6'sının evlilik dışı ilişki yaşadığı belirtilmiştir. Amerika'da, Geeley'in (1994) evli ya da daha önce evlenmiş ancak şu anda dul ya da ayrı olan 1212 birey ile yaptığı çalışmasına göre, halen evliliği devam eden kadınların % 11'i ve erkeklerin de % 21'i, boşanmış kadınların % 16'sı ve boşanmış erkeklerin % 33'ü, eşlerinden ayrı yaşayan kadınların % 35'i ve eşlerinden ayrı yaşayan erkeklerin % 57'si, evlilikleri devam ederken bir ya da birkaç defa evlilik dışı ilişki yaşadıklarını bildirmişlerdir. Yine Atkins, Baucom ve Jacobson da (2001) erkeklerin kadınlara oranla daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadıklarını belirtmektedirler. Ancak bu sonucun araştırmaların yöntemlerindeki ve veri toplamadaki eksiklik ve hatalardan kaynaklanabileceği gibi, aldatmanın erkek ve kadın için çifte standartla değerlendirilmesinden, erkeğin aldatması "yolunu kaybetmişlik" olarak yorumlanırken kadının aldatmasının "ihamet" olarak

görülmesinden dolayı ortaya çıkmış olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca ilerleyen yıllarda kadınların aldatma oranının da, sosyal ve ekonomik hayatta kadın ve erkek rollerinin eşitlenmesi ve kadınların iş dünyasına girmesi sebebiyle fırsatların artması gibi nedenlere bağlı olarak artacağı da öne sürülmektedir (Greeley, 1994; Weil, 1975).

Aldatmanın erkeklerde ve kadınlarda ortaya çıkma nedenlerinin farklı olduğu görülmektedir. Erkeklerin, ilişkilerinin hayal ettikleri gibi gitmemesi, yenilik arama, egolarını tatmin etme, çevrelerinde ciddi bir ilişki istemeyen kadınların varlığı, hissedecekleri anlık tatmin duygusuna yenilme, intikam duygusu gibi nedenlerle eşlerini aldatabildiği görülmüştür (Norment, 1998a). Kadınların aldatması da sanılanın aksine yeni bir olgu değildir, fakat daha az konuşulan bir durum olduğu açıktır. Kendine güvenlerini arttırma isteği, duygusal olarak ihmal edildiklerini düşünme, heyecan arayışı, romantizm ihtiyaçlarını karşılama isteği, eşlerinden ya da partnerlerinden daha zengin ve statü sahibi biriyle beraber olmak arzusu, cinsel tatminsizlik ve hiç bitmeyen ev işlerinin ve sorumlulukların yükünden kurtulma isteği, kadınlar için aldatma nedenleri olarak sayılabilir (Norment, 1998b). Bununla birlikte, cinsiyete göre aldatma nedenleriye ilgili genel açıklamalar, kadınların aldatma motivasyonunun yakınlık ihtiyacından kaynaklandığı; erkeklerin aldatma davranışlarının ise rastlantısal olduğu şeklindedir (Allen ve Baucom, 2004) Ayrıca Boekhout ve Hendrick'in (2003) araştırmasına göre, erkeklerin kadınlara oranla bir ilişkidenden beklentilerinin daha az olması da aldatmaya kadınlardan daha fazla yönelmelerinin bir başka sebebidir.

Kadınlar ve erkekler arasında, aldatma konusundaki bir diğer farklılık ise aldatma biçimiyle ilişkilidir. Erkekler, eşlerinin kendilerini daha çok fiziksel olarak aldatmaları durumunda; kadınlar ise duygusal olarak aldatılmaları durumunda kaygı ve gerginlik yaşadıklarını belirtmektedirler. Yapılan araştırmaya göre, eşlerinin başka birine aşık olma düşüncesi kadınların % 80

'inde ve erkeklerin % 52' sinde gerginlik yaratırken; eşlerinin başka bir kişiyle farklı cinsel deneyimler yaşaması düşüncesi, erkeklerin % 48' inde kadınların ise sadece % 20' sinde gerginlik yaratmaktadır (Cramer, Lipinski, Meteer ve Houska, 2008).

Aldatmanın sonuçları, aldatılan eş için oldukça yıkıcı olabilir. Evliliğin devamlılığı ve kalitesi kadar aldatılan eşin ruhsal ve fiziksel sağlığı da olumsuz yönde eklenebilmektedir (Weil, 1975). Düşünce ve duygu karmaşası, açıklanabilir bir çerçeve arayışı, kıskançlık ve geleceğe yönelik belirsizlik hissi, aldatılan tarafın yaşadığı ya da yaşayabileceği bazı sonuçlardır (Thompson, 1982). Aldatma sonrasında kadınlar erkeklere oranla daha fazla hayal kırıklığı duygusu ve kendini suçlama – kendinden şüphe etme davranışı sergilemektedir. Ayrıca kadınlar, erkeklere oranla aldatma davranışına karşı daha affedici davranıp ilişkiyi sürdürmeye daha istekli davranırken, erkekler aldatmaya karşı daha yıkıcı ve öfkeli tepkiler göstermektedirler (Boekhout, Hendrick ve Hendrick, 2003).

Aldatma sonrasında bazı çiftlerin neden ilişkilerine devam ettiği, bazı evliliklerin ise neden boşanma ile sonuçlandığı konusunda Hall ve Fincham (2006), aldatılan tarafın, sadakatsiz eşin davranışına nasıl anlam yüklediği ve ne türlü atıfta bulunduğuyla ilgili olarak değiştiğini söylemektedir. Buna göre, aldatılan eş, partnerinin davranışına, içsel genel ve kalıcı atıflarda bulunursa (eşim beni aldattı çünkü o güvenilir birisi, hiçbir zaman değişmez, vs...) ilişkiyi sonlandırma, ayrılma gibi olumsuz tepkiler verme ihtimali daha yüksektir. Tam tersi durumda, aldatılan eş, partnerinin sadakatsizliğine durumsal ve değişebilir atıflar yüklerse (eşim beni aldattı ama içine düşürüldüğü durumda başka şansı yoktu, bir daha asla yapmaz, vs...) ilişkiye devam etmek ve durumu yapıcı halde ele almak gibi daha olumlu tepkiler verme ihtimali yüksek olacaktır.

4. BAĞLANMA, ÇATIŞMA ve ALDATMA KONULARINDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

4.1. Bağlanma Stilleri ve Çatışma Yönetim Biçimleri İle İlgili Çalışmalar

Bağlanma stillerinin evlilik çatışması ile işikisi son yıllarda araştırmalara sıklıkla konu edilmiştir. Evlilik ilişkisinde bağlanma stillerindeki içsel çalışan modellerin etkilerini inceleyen Kobak ve Hazan (1991), 40 evli çift ile yürüttüğü araştırmasında, bağlanma stilindeki güvenliliğin ilişkideki uyum ile ilişkili olduğunu, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip bireylere göre, çatışma sırasında duygu ve düşüncelerini daha yapıcı şekilde ifade ettiklerini belirtmiştir. Araştırmaya göre hem kadınlar hem de erkekler, eşlerine yükledikleri atflara ve eşleri ve kendileri hakkında oluşturdukları içsel çalışan modellere göre duygu durumlarını düzenlemektedir. Buna göre; eşinin psikolojik olarak ulaşılabilir olmadığını düşünen kadın ve erkekler, daha olumsuz duygulanımlar yaşamakta ve sonuç olarak çatışmalarda eşlerinin davranışlarına daha olumsuz atflarda bulunmaktadır. Buradan hareketle Kobak ve Hazan (1991), güvenli bağlanma stillerinin, eşlerin yapıcı problem çözme ve olumlu iletişim becerileri sergilemelerini arttırıcı yönde etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Simpson, Rholes ve Philips (1996), farklı bağlanma stillerine sahip çiftlerin problem ve çatışma çözme yönelimlerini inceledikleri boylamsal çalışmada, 78 kişiyi bebeklik döneminden 20'li yaşlarının ortalarına kadar araştırmaya dahil etmişlerdir. Hem bebeklik, hem ilkökul dönemi hem de ergenik dönemlerinde, katılımcıların bağlanma stillerine ait veriler toplanmış ardından katılımcılar 20 – 23 yaşlarında eşleri ya da var olan partnerleri ile birlikte bir problem çözme sırasında kameraya kaydedilmişlerdir. Çalışmanın bulgularına göre, kaygılı bağlanma yönelimine sahip bireylerin, eşlerini ve ilişkilerini

algılarının daha olumsuz yönde olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada, kaygılı bağlanma yönelimli kadınların tartışma ve problem çözümü sırasında daha güçlü stres ve kaygı yaşadıkları ve daha fazla olumsuz davranış sergiledikleri saptanırken, kaygılı bağlanan erkeklerin ise, tartışma ve problem çözümü sırasında daha soğuk ve daha az destekleyici davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Creasey (2002), 145 çifti incelediği çalışmasında bağlanma stillerinin temelini oluşturan içsel çalışan modellerin, çiftler arası etkileşim ve ilişkideki çatışma yönetimi için yordayıcı olduğunu ortaya koymuştur. Güvenli içsel çalışan modellere sahip bireylerin, güvensiz bağlanma yönelimine sahip olanlara göre ilişki içerisinde daha olumlu davranışlar sergilediğini; ayrıca saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin romantik ilişkilerinde çatışma yönetiminde zorluklar yaşadıklarını bildirmiştir. Buna örnek olarak kayıtsız bireylerin aşırı savunmacı tavırlarını göstermiştir. Bu araştırmada kadınların güvenli bağlanma stilleri, çiftlerin olumlu çatışma davranışları için; erkeklerin güvensiz bağlanma stilleri ise olumsuz çatışma davranış biçimlerinin sıklığı açısından yordayıcı olarak görülmüştür. Araştırmacı, cinsiyet rolleri ve bu rollerden beklentilerin önemli olabileceği yorumunu da yapmıştır.

Shi'nin (2003) yetişkin bağlanma stilleri ve ilişkilerde çatışma çözümü arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmada ise güvenli bağlanan bireylerin daha aktif problem çözmeye, birleştirici ve uzlaşıcı davranmaya yöneldikleri; güvenli olmayan bağlanma stillerine sahip bireylerin ise tam tersi davranışlarda bulunmaya yöneldikleri sonucuna varılmıştır. Ayrıca benlik ve diğerleri modelleri çerçevesinde, kendisi ve karşısındaki hakkında olumlu algıları olan kişilerin, her iki tarafı da tatmin edebilecek çatışma çözümlerine yöneldikleri de bulgular arasındadır. Aynı araştırmada kaçınan olarak

gruplandırılan bireylerin, bebeklik dönemine benzer olarak, yetişkinlikte de, çatışmadan ve tartışmadan kaçınma davranışları sergiledikleri gözlenmiştir. Ancak yapıcı çatışma çözümü, aktif ve açık bir iletişimi, kendini açıkça ifade edebilmeyi ve karşıdakini kabul ve anlamayı gerektirmektedir. Kaçınan bağlanan bireylerin, ret edilme korkusu nedeniyle, yapıcı çatışma çözümünden kaçındıkları, kendileri ile ilgili olumsuz atıfları nedeniyle de kendilerini tartışmaya açmadıkları yorumu yapılmıştır. Araştırmada hem kaçınan hem de kaygılı bağlanan bireylerin çatışma çözümü sırasında baskın / baskıcı (dominant) davrandıkları gözlenmiştir. Ancak bu baskılar, altında yatan nedenler bakımından farklılık göstermektedir. Kaçınan bireyler, kendilerini duygusal bir acıdan korumak amacıyla, tartışmayı derinleştirmemek, daha yakın iletişim ve etkileşimden kaçınmak için baskı kullanırlarken, kaygılı bağlanan bireyler, eşlerinin ulaşılabilir olduğundan emin olmak için baskı kullanırlar.

Shi (2003) ayrıca bağlanma stillerinin, çatışma çözme üzerinde, cinsiyetten daha kuvvetli bir yordayıcı olduğunu vurgulamıştır. Buna göre yaşam deneyimleri doğrultusunda kadın da erkek de aynı derecede güvenli ya da güvensiz bağlanma stili geliştirmeye açıktır ve çatışma çözümlerinde de bağlanma stilleri yordayıcıdır.

Campbell, Simpson, Boldry ve Kashy (2005), çatışmanın ve desteğin eşler tarafından algılanmasında bağlanmanın ve özellikle de kaygılı bağlanmanın nasıl rol oynadığı konusunu araştırmıştır. Araştırmada, katılımcılardan 14 gün boyunca bir günlük tutmaları ve bu günlüğe eşleri ile olan çatışmalarını, o anki algı ve hissettikleri duyguları yazmaları istenmiştir. 14 gün sonra da çiftler, günlükte belirttikleri herhangi bir problem üzerinde tartışırken videoya kaydedilmişlerdir ve bu kayıtlar uzmanlar tarafından yorumlanmıştır.

Günlüklerin analizi sonucunda, daha kaygılı bağlanan bireylerin daha fazla çatışma algıladıkları ve yaşadıkları çatışmaları daha fazla ciddiye aldıkları görülmüştür. Günlük çatışmaların daha yoğun algılanmasının da, algılanan ilişki doyumunu ve ilişki yakınlığını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Kaygılı bağlanan bireylerin çatışma sırasında daha yoğun stres yaşadıkları ve gerginlik hissi belirttikleri de bulgular arasındadır.

Bağlanma stilleri ile ilişkili olarak, çatışma hakkındaki duygular, çatışma sırasındaki ifade biçimleri ve çatışmada kullanılan taktikler hakkındaki araştırmalarında, Pistole ve Arricale (2003), 41 erkek ve 147 bayan, toplam 188 üniversite öğrencisi ile çalışmışlardır. Araştırma analizlerine göre, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, korkulu ya da saplantılı bağlanma stiline sahip bireylere göre, tartışma sırasında karşı taraftan daha az tehdit hissetmektedir. Kaçınmacı bağlanan bireyler, güvenli bağlanma stiline sahip olanlara göre, daha fazla çatışmadan kaçınma davranışı sergilemektedir. Ayrıca güvenli bağlanan katılımcıların, korkulu bağlanan katılımcılara oranla daha fazla, kavgadan uzak etkin tartışmalara daha fazla yöneldikleri belirtilmiştir.

Kararımak ve Duran (2005) bir grup üniversite öğrencisi üzerinde bağlanma stilleri ve çatışma çözme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklemi oluşturan öğrencilerin %11inin saplantılı, %13ünün korkulu, %39unun kayıtsız ve %36sının ise güvenli bağlanma stiline sahip olduklarını ortaya koyan araştırma sonuçlarına göre, korkulu ve saplantılı bağlanma ile çatışma durumlarında kaçınma davranışı sergileme arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişkiye rastlanmıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin çatışma çözme stratejilerinde daha fazla işbirliği davranışı sergiledikleri görülmüştür.

Pratt (2002), evlilik ilişkisinde yetişkin bağlanma temsilleri (representations), duygu durumu düzenlenmesi ve duyguların ifade biçimlerini incelediği araştırmasında 28 evli çift ile çalışmıştır. Çiftlere 10 dakika sürecek bir çatışma çözümü görevi verilmiş ve bu sürede katılımcılar video ile kaydedilmiştir. Ardından bu çiftler yetişkin bağlanma görüşmesi ölçeği çerçevesinde görüşmelere alınmışlar ve son olarak, bireysel cevaplanan evlilik tatminine ilişkin bir ölçek tamamlamışlardır. Araştırma bulgularına göre, erkeklerin bebeklik dönemine ilişkin bağlanma modelleri, eşleri ile çatışma sırasında duygularını nasıl ifade ettikleri ile ilişkili bulunurken, kadınların erken dönem bağlanma modelleri, şimdiki duygu ifadeleri ile ilişkili bulunmamıştır. Ancak kadınların romantik bağlanma modelleri, evliliklerinden algıladıkları tatmin ve kocalarına olumsuz duygularını nasıl ifade ettikleri ile ilişkili bulunmuştur. Erken dönemde güvensiz bağlanan kocaların ve romantik ilişkilerinde güvensiz bağlanma geliştiren kadınların eşleri ile çatışma sırasında duygularını daha olumsuz ifade ettikleri ortaya konmuştur. Bu sonuçlardan, kadınların yetişkin romantik ilişkilerine dair bağlanma stillerinin, erkeklerin ise erken dönemdeki bağlanma stillerine dair temsillerinin, evlilik ilişkisine eşlerine olumsuz duygularını nasıl ifade ettikleri ile ilişkili olduğu çıkarılmaktadır.

Bahadır (2006), romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygu durumunu düzenleme arasındaki ilişkileri araştırdığı çalışmasında, 319 kadın 248 erkek olmak üzere toplam 596 üniversite öğrencisini incelemiştir. Örneklem %3.3'ü evli, %76.9'u flört eden, % 19.3'ü ise sözlü - nişanlı bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, kaygı boyutu ile ilişkiye verilen önem ve ilişkide yaşanan çatışma sıklığı arasında olumlu ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Buna göre kaygı boyutu yüksek olan katılımcıların ilişkilerine daha çok önem verdikleri ve ilişkide daha fazla çatışma algıladıkları görülmüştür.

İlişkinin süresi arttıkça, birey için önemi ve ilişkide yaşanan güven hissi de artmaktadır. İlişkinin sürmesine verilen önemle, güven hissi arasında da anlamlı ve olumlu yönde korelasyon saptanmıştır. Ayrıca çatışma sıklığı ile ilişkinin süresi, ilişkiye verilen önem ve ilişkide hissedilen güven duygusu arasındaki ilişkiler de anlamlı ve olumlu yöndedir. Buna göre, daha uzun süren, güven hissini ve ilişkiye verilen önemin yüksek olduğu ilişkilerde daha fazla çatışma yaşandığı ve bunun sebebinin de ilişkilerin daha fazla yakınlık içermesi ve eşlerin görüş ayrılıklarını rahatça ifade edebilmeleri olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre, güvensiz bağlanma yönelimi, katılımcıların duygu durumunu düzenleme konusunda kendilerine daha az güven duymalarıyla ilişkili bulunmuştur. Bağlanma boyutları ile çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kaçınma boyutu ile çatışmadaki kaçınma stratejisi arasında olumlu, uzlaşma stratejisi arasında ise olumsuz ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca bağlanma değişkenlerinden kaçınmanın düzeyinin çatışma çözme stratejilerinden zorlama, kaçınma, uyma ve uzlaşma üzerinde doğrudan anlamlı yordayıcı etkisi olduğu gözlenmiştir. Yani kaçınma düzeyi, ilişkide çatışma durumunda zorlama ve kaçınma stratejilerini kullanma tercihini arttırırken, uyma ve uzlaşma stratejilerini kullanma tercihini azaltmaktadır. Katılımcıların kaygı düzeyindeki artışın ise, çatışma durumunda zorlama, kaçınma ve uyma stratejilerini kullanma tercihlerini arttırdığı görülmüştür. Kaygı boyutundaki artışın işbirliği stratejisini tercih etme eğilimini azaltması beklenirken, bu beklentinin aksine işbirliği stratejinin kullanımını arttırdığı söylenmiştir. Bu durumun kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkiyi koruma konusunda daha istekli olması, bu nedenle de işbirliğine daha açık olmaları sebebiyle ilgili olabileceği yorumu yapılmıştır (Bahadır, 2006).

Sümer (2006), yetişkin bağlanma stillerini cinsiyet, medeni durum, kardeş sayısı, duygusal zeka, ilişkiye bağlılık ve ilişkide algılanan tatmine göre incelemiştir. Araştırmaya 22–50 yaş arasında, internetten ve Kafkas Üniversite’sinden, 81 kadın, 86 erkek toplam 167 üniversite mezunu katılmıştır. Araştırma bulgularına göre bağlanma stilleri açısından cinsiyetler arası farklılığa rastlanmamıştır. Katılımcıların bağlanma stillerinin dağılımına bakıldığında, saplantılı bağlanma stiline sahip olanlar %43,1 korkulu bağlanma stiline sahip olanlar %28,7 güvenli bağlanma stiline sahip olanlar %18,6 ve kaçınan bağlanma stiline sahip olanlar %9,6 olarak bulunmuştur. Yetişkin bağlanma stillerinin ilişkiye bağlılık düzeyine göre incelenmesinde sadece saplantılı bağlanma stilinde düşük ile orta ve yüksek düzeyler arasında anlamlı fark bulunurken, sadakat davranışı alt ölçeğinde saplantılı bağlanma stilinde düşük ile orta ve yüksek düzey arasında ve güvenli bağlanma stilinde düşük ile yüksek düzey arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre saplantılı bağlanan bireylerin ilişkiye bağlılık düzeylerinin düşük ve sadakatsizlik davranışının yüksek olduğu yorumu yapılmıştır. Güvenli bağlanan bireylerin sadakat davranışının düşük olarak bulunması, bu bireylerin olumlu benlik modellerinden dolayı, kendileri istediğinde hayatlarında her zaman birileri olacağını düşünmelerinde ve istemedikleri sürece yalnız kalmayacaklarına olan güvenlerinden dolayı, her hangi birini kaybetmekten korkmadıklarından kaynaklandığı yorumu getirilmiştir. Ayrıca güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin ilişkilerinde daha yüksek düzeyde tatmin algıladıkları bulgulanmıştır.

Işınsoy (2003), ikili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri incelediği çalışmada, aşık, nişanlı ve evli çiftlerden oluşan 200 kadın 200 erkek, toplam 400 kişiyi incelemiştir. Araştırma sonuçları, kadınların erkeklere göre daha yüksek kaçınmacı bağlanma stiline sahip olduklarını ortaya koymuştur. Kaygı boyutu için cinsiyet ile anlamlı bir ilişki

bulunmamıştır. Ayrıca çiftlerin, aşık, nişanlı, 5 yıla kadar evli ve 5 yıldan fazla evli olmaları ile ilişkilerindeki kaygı ve kaçınma boyutları arasında da anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Katılımcıların güvenli bağlanma stili alt ölçeğinden aldıkları puanlara bakılarak, erkeklerin ortalamalarının kadınlardan yüksek olduğu söylenmiştir. Kadınların ise korkulu bağlanma stillerinin ortalamasının erkeklerden fazla olduğu saptanmıştır. Yine katılımcıların güvenli alt ölçeğinden aldıkları ortalamalar incelendiğinde, 5 yıldan uzun süre evli olan çiftlerin ortalamalarının nişanlı çiftlerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Tüm örneklemin 4 bağlanma stili alt ölçeklerinden aldıkları puanlara göre, Güvenli bağlanma stili 98 kişi, korkulu bağlanma stili 57 kişi, kayıtsız bağlanma stili 158 kişi ve saplantılı bağlanma stili 35 kişi ile gruplandırılmıştır. 52 katılımcı ise herhangi bir gruplandırma içerisinde yer almamıştır (Işınsoy, 2003).

Yılmaz (2007), iletişim becerileri ile bağlanma stillerini cinsiyet, sınıf düzeyleri, anne-baba eğitim durumları, ebeveyn tutumları ve sosyo-ekonomik durumları açısından incelemiştir. 500 üniversite öğrencisi üzerinde yürüttüğü araştırmanın sonuçlarında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha güvenli bağlanma stiline sahip oldukları; kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre daha korkulu bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür. İletişim becerileri açısından cinsiyetler arası farka rastlanmamıştır. Ebeveyn tutumlarına göre bağlanma stilleri arasında yapılan karşılaştırmada ebeveynlerini ilgisiz olarak tanımlayan üniversite öğrencilerinin daha çok saplantılı bağlanma geliştirdikleri bulunmuştur. Bulgularda sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin daha çok korkulu ve saplantılı bağlandıkları görülmektedir. Bu durum sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin, ekonomik sıkıntıların etkisiyle kendilerini olumsuz olarak değerlendirmeleri, diğerlerini ise olumlu olarak değerlendirmeleri ve bu sosyal kıyaslama

sonucunda kendilerini değersiz olarak görüp ilişkilerinde temkinli yaklaşımlarda buldukları şeklinde yorumlanmıştır. Araştırmada bağlanma stilleri ile iletişim becerileri ayrı ayrı biçimde cinsiyet, sınıf düzeyleri, anne – baba eğitim durumları, ebeveyn tutumları ve sosyo – ekonomik durum değişkenleri açısından incelenmiş ancak bağlanma stilleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiye dair sonuç verilmemiştir.

4.2. Bağlanma Stilleri ve Aldatma ile İlgili Çalışmalar

Amidon (2007), yetişkin bağlanması, duygu durumu düzenlenmesi, cinsiyet rolleri ve aldatma arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmasında, genel olarak internet ve gazete ilanları vasıtasıyla çoğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 406 katılımcı ile çalışmıştır. Hem niceliksel hem de niteliksel araştırma yöntemlerini kullanan Amidon (2007), Thompson'ın (1984) üçlü gruplandırmasına ek olarak aldatmayı 4 farklı grupta incelemiştir. Thompson'ın (1984) cinsel, duygusal ve hem cinsel hem duygusal gruplarına ek olarak anonim aldatma adı altında bir grup öne sürülmüştür. Bu kavram, son yıllarda daha çok gözlenen anonim cinsel ilişkiler için kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri ile aldatma deneyimi yaşanması arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur. Araştırmada, önceki çalışmalardan farklı olarak kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin sadece fiziksel değil duygusal aldatmaya da yöneldikleri belirtilmiştir. Ayrıca kayıtsız bağlanan bireylerin anonim biçimli, tek gecelik aldatmalara daha fazla yöneldikleri de söylenmiştir.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, güvenli ve korkulu bağlanma stillerinin hiçbir aldatma biçimiyle ilişkili bulunmamasıdır. Ancak ilişkiye girmekten çekinen ve red edilmekten korkan korkulu bağlanan bireylerin, hiçbir aldatma biçimiyle neden ilişkili bulunmadığı konusuna, bu kişilerin zaten benlik

değerlerinin düşük olması sebebiyle sahip oldukları ilişkiyi kaybetmekten korkuyor olmaları ya da başkaları ile yeni ilişkilere girmekten korkuyor olmaları şeklinde bir yorum getirilmiştir (Amidon 2007).

Bir diğer araştırmada Bogaert ve Sadava (2002) bağlanma stilleri ile cinsellik davranışlarını araştırmışlardır. 792 genç yetişkin katılımcının yer aldığı araştırma sonuçlarına göre, bağlanmadaki güvenlilik kişinin kendini daha çekici olarak algılaması ile, bağlanmadaki kaygı ise kişinin kendini daha az çekici bulması ve daha fazla aldatma deneyimi yaşaması ile ilişkili bulunmuştur. Kadınların bağlanma stiline güvenliğin, daha kalıcı, uzun süreli ilişkiler ve eş odaklı cinsel yaşam ile ilişkili olduğu ve doğal olarak aldatma davranışına daha az yönelme ile ilişkili olduğu da görülmüştür.

Feeney, Noller ve Patty'ye (1993) göre, kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler çoğunlukla daha az sayıda ve daha yüzeysel ilişkiler yaşadıklarını belirtirken, kaygılı bağlanan bireyler daha sık ancak daha kısa süreli ilişkiler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Güvenli bağlanan kişilerin ise ilişkilerinde daha yüksek tatmin ve sevgi yaşadıklarını belirttikleri söylenmiştir. Buna bağlı olarak kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin, diğer bağlanma stillerindeki bireylere oranla, tanımadıkları ve “tek gecelik” (hook –up) olarak adlandırılan cinsel davranışlara daha sıklıkla yöneldikleri belirtilmiştir. Bu durum, güvenli bağlanmaya sahip bireylerin, güvensiz bağlananlara göre, daha yüksek ilişki tatmini, ikili ilişkiye sadakat ve güven duygularına sahip olmaları ile açıklanmıştır.

Aldatma yaşamış bireyler için bağlanma stilleri çerçevesinde bir danışmanlık modeli geliştiren Duba, Kindsvatter ve Lara'ya göre (2008), aldatma sebebiyle terapiye başvuran çiftler üzerindeki gözlemlerine dayanarak, kaçınan

bağlanma stiline sahip kişilerin, sahip oldukları ya da içerisinde buldukları ilişkide yakınlık kurma konusundaki zorlanmaları düşünüldüğünde, her an farklı bir yakınlık kurma arayışı içinde olmalarının beklenebilir bir durum olduğu söylenmektedir. Aynı şekilde, ilişkisinin her an bitebileceği ve terk edilebileceği endişesini yaşayan kaygılı- ikircikli bağlanma stiline sahip bireylerin de, uzun süreli ilişkiler kurmakta zorlanabilecekleri belirtilmiştir.

Gentzler ve Kerns'in (2004) güvensiz bağlanma stili ile cinsel davranışlar arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasına 328 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, hem erkek hem de kadınlarda, kaçınan bağlanma stiline sahip kişilerin, daha fazla yüzeysel cinselliği kabul ettiği ve yaşadığı, cinsellekle ilgili sınır ve kurallarının da daha az olduğu bulunmuştur. Bu durum, kişinin yakınlık kurma ve yakın ilişki yaşama davranışını sınırlandırmak amaçlı yapıldığı şeklinde yorumlanmışlardır. Araştırmanın diğer bulgusuna göre, kadın katılımcılar, bağlanma stillerindeki kaygı düzeyi arttıkça istemedikleri ama anlaşmalı cinsel birliktelikleri daha fazla yaşamaktadırlar.

4.3. Çatışma ve Aldatma ile İlgili Çalışmalar

Çatışma yönetim biçimleri ve aldatma konusunda yapılan araştırmalar sınırlı sayıda olmasına rağmen, aldatmanın derinden yaralayıcı doğasının ve aldatma sonucunda güvenin kaybedilmesinin çiftler arasında sıkıntılara yol açtığı bilinmektedir. Aldatmanın sebeplerine bakıldığında öne sürülen ilk yargı, evliliklerdeki problemler ve evlilikten alınan tatminin düşük olmasıdır (Boekhout, Hendrick ve Hendrick, 2003). Çatışma ya da çatışmaların olumsuz yönetilmesi de evliliklerde tatminsizlikleri ve yaşanan problemleri arttıran önemli bir faktördür (Crowley, 2006). Buunk (1987) aldatma hakkındaki birçok araştırmayı incelemiş ve aldatan kişilerin, farklı alternatiflerin varlığı

tarafından “çekilmiş” değil, var olan ilişkilerindeki olumsuzluklar ve eksiklikler yüzünden aldatmaya “itilmiş” oldukları yorumunu getirmiştir. Bu itme ya da çekme bakış açısı genel olarak düşünüldüğünde var olan ilişkide eksiklikler ya da tatminsizlikler olduğu ve bu sebeple kişilerin farklı ilişki arayışlarına yöneldikleri yorumu yapılmıştır. Bu da evlilik içerisinde problem yaratabilecek olumsuz çatışma yönetiminin, evlilik dışı ilişki yaşama konusundaki önemini vurgulamaktadır. Ayrıca aldatmanın eşler için yıkıcı sonuçlar doğurabileceği bilinmektedir ve aldatma yaşanması sonrasında evliliğin devamlılığının tehlikeye girmesi kadar kalitesi de olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Weil, 1975).

Eşlerin evlilik dışı ilişkilere bakış açılarının farklı olmasının da evlilikte çatışma yaratacak faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir. Weis ve Slosnerick'e (1981) göre, üniversite öğrencilerinin çoğu evlilik dışı ilişkilere karşı olmalarıyla birlikte, cinsel bir ilişkiye neden olmayacak yakınlaşmaları kabul edilebilir bulduklarını belirtmişlerdir. Boekhout, Hendrick ve Hendrick'in (2003), 202 üniversite öğrencisiyle yürüttüğü araştırmasına göre kadınlar, erkeklere göre aldatma davranışın daha affedici tepkilerle karşılarken erkekler aldatmaya karşı daha yıkıcı ve öfkeli tepkiler göstermektedirler.

Bu konuda yapılmış araştırmalar arasında yer alan, Atkins, Baucom, Yi ve Chistensen'in (2005) aldatma yaşamış (n = 19) ve yaşamamış (n= 115=) çiftler arasındaki farklılıkları inceledikleri araştırmaya göre, aldatmayı yaşayan çiftlerin daha stresli oldukları, birlikte daha az zaman geçirdikleri, geçirdikleri zamanlardan daha az hoşnut oldukları, ayrılmaya ve boşanmaya daha yatkın oldukları ve güvensizlik ile ilgili daha çok tartışma yaşadıkları saptanmıştır.

Cristensen ve Heavey'nin (1990) 31 evli çift ile yürüttükleri araştırmaya göre, evliliklerdeki stres ve ilişkiye dair hoşnutsuzluk, eşler arasında çatışma yaşanmasına sebep olmaktadır.

Polat (2006), 204 evli kadın ve erkeğin, evlilik uyumu, aldatma eğilimi ve çatışma eğiliminin birbirleri ve bazı değişkenlerle arasındaki ilişkileri incelediği çalışmasında, erkeklerin kadınlara kıyasla daha çok aldatma eğilimleri olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Araştırmanın önemli bir bulgusu ise, kadınlarda ve erkeklerde aldatma eğilimi ile çatışma eğilimi arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmasıdır. Aldatma eğilimi yüksek olan kadınların ve erkeklerin çatışma eğilimlerinin de yükseldiği ya da çatışma eğilimi düşen kadın ve erkeklerin aldatma eğilimlerinin düştüğü görülmektedir. Ayrıca bu araştırma Türkiye’de aldatma konusunda rastlanmış tek araştırma olması açısından da önemlidir.

5. ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ

Araştırmanın temel amacı, evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesidir. Bir diğer amaç da, bağlanma stilleri, aldatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesidir.

Aldatmanın evlilik birliğinde ve eşler arası ilişkide oluşturduğu olumsuz sonuçlar nedeniyle bu durum, ruh sağlığı alanında çalışan ilgili uzmanların müdahalesini gerektiren bir konudur. Bu türden bir ilişki sorununun çözümü, uzun süreli ve uyumlu evlilikler yaşanmasına ve eşler arasındaki ilişki kalitesinin artmasına fırsat verecektir. Aldatma davranışının altında yatan bağlanma temelli nedenlerin araştırılması ve anlaşılması; cinsiyetler arası farklılıklar hakkında bilgilenilmesi bu konuda hizmet veren uzmanlara, uygulama sürecinde izleyecekleri yol açısından önemli bir bakış açısı kazandıracaktır.

Aynı şekilde evlilik içerisinde yaşanması kaçınılmaz olan çatışmaların nasıl yürütüldüğünün öneminin anlaşılması, bu konuda kadın ve erkek arasında beliren farklılıkların gözlemlenmesi ve çatışma yönetiminde bağlanma stillerinin nasıl bir rolü olduğunun ortaya konması, bu sorundan dolayı evliliklerinde mutsuzluk ve tatminsizlik yaşayan kişilere yardım edecek olan uzmanlara ışık tutacaktır.

Bununla birlikte, bağlanma ile ilgili literatürün oldukça kapsamlı olmasına ve ülkemizde de bağlanma konusunda yapılan araştırmaların sayısının giderek artmasına rağmen, gerek yurt dışında gerekse ülkemizde, bağlanma stilleri, aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimleri değişkenlerini bir arada inceleyen bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Ayrıca ülkemizde aldatma ile ilgili yapılan araştırmalar oldukça sınırlı sayıda olup bağlanma stilleri ve aldatma konusunda herhangi bir araştırma bulunmamaktadır.

6. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLER

Soru 1. Aldatma eğilimi bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?

Hipotez 1. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin aldatma eğilimleri, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylerden daha düşüktür.

Soru 2. Aldatma eğilimi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Hipotez 2. Aldatma eğilimi cinsiyete göre farklılık gösterir. Erkeklerin aldatma eğilimi kadınlara göre daha yüksektir.

Soru 3. Çatışma yönetim biçimleri bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?

Hipotez 3. Güvensiz bağlanma stiline sahip bireyler, güvenli bağlanma stiline sahip olanlara göre daha fazla olumsuz çatışma yönetim biçimlerine yönelmektedirler.

Soru 4. Çatışma yönetim biçimleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Hipotez 4. Kadınlar erkeklere oranla daha fazla olumlu aktif çatışma yönetim biçimlerine yönelmektedirler.

7. YÖNTEM

7.1.KATILIMCILAR

Araştırmanın konusu ve kullanılan ölçekler aldatma eğilimi ve çatışma yönetimi gibi evliliğe ve özel hayata dair sorular içerdiğinden, katılımcıların konuya direnç gösterebilecekleri düşünülmüştür. Bu nedenle örneklem seçiminde araştırmaya dahil olmayı kabul eden kurumlar seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini, İstanbul'un Kadıköy ilçesinde bulunan, bir özel okul ile bir devlet okulunun velileri ile yine Kadıköy ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı "pratik kız sanat okulu"na giden kadın katılımcıların yanında, erkek sayısını dengeleyebilmek amacı ile, erkeklerin daha yoğun olarak çalıştığı, telekomünikasyon sektöründen özel bir şirketin çalışanları oluşturmaktadır. Katılımcıların çalışmaya gönüllü olmaları ve eşleri ile birlikte yaşıyor olmaları koşulu aranmıştır. Ayrıca ölçekler, gizlilik ve açıklıkla cevaplanabilmesi için her evden sadece bir eşe verilmiştir.

Örneklemin seçkisiz olarak oluşturulabilmesi için, özel okuldan ilköğretim, devlet okulundan lise kademesindeki tüm sınıflar listelenmiş ve listelerden seçkisiz olarak ilköğretimden her kademededen bir sınıf, liseden her kademededen iki sınıf alınmıştır. Lise son sınıfların ÖSS sınavına hazırlanıyor olmaları ve mayıs ayından itibaren okula gelmeyecek olmaları düşünülerek, bu öğrencilerin velileri örnekleme dahil edilmemişlerdir. Pratik kız sanat kursu için de yine tüm sınıflar listelenmiş ve seçkisiz olarak listeden 5 sınıf belirlenmiştir (10 tane sınıf alt alta listelenerek, iki sınıftan biri dahil edilmiştir). Telekomünikasyon firmasının en çok erkek çalışanı bulunan departmanı seçilmiş ve buradan katılmak isteyen her evli erkeğe ölçekler dağıtılmıştır.

Tüm katılımcılara ait demografik özellikler Tablo II' de gösterilmektedir.

Tablo II. Katılımcıların Demografik Bilgileri

	<i>N</i>	%
Cinsiyet		
Kadın	145	72.5
Erkek	55	27.5
Tüm Katılımcılar	200	100
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	13	6.5
Lise	61	30.5
Yüksek Okul	24	12.0
Lisans	78	39.0
Lisans Üstü	24	12.0
Ekonomik Durum		
Düşük	7	3.5
Orta	103	51.5
İyi	90	45.0
Evlenme Biçimi		
Görücü	17	8.5
Flört / Tanışarak	141	70.5
Görücü +flört	42	21.0

Katılımcılar, 55'i erkek, 145'i kadın, toplam 200 evli kişiden oluşmaktadır. Örneklemin %70.5'i (N= 141) flört ederek, geri kalanı ise görücü usulü ve

görücü usulü sonrası anlaşarak evlendiklerini bildirmişlerdir. Katılımcılardan %51.5'i (N=103) ekonomik durumlarını orta, %43.5'i (N=87) iyi olarak tanımlamıştır. Katılımcıların % 30.5'i (N= 61) lise, %39'u lisans (N= 78), %12 'si (N = 24) de lisansüstü eğitim mezunudur. Sosyoekonomik seviyeye bakıldığında örnekleme orta ve üzeri sosyo ekonomik düzeydeki katılımcıların yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaşları 26 – 64 arasında değişmektedir ve ortalaması 43.15'dir (S=8.304). Evlenme yaşları 17 – 44 arasında değişmektedir ve ortalaması 25.3'tür (S = 4.752). Çalışmaya katılan evli bireylerin evlilik yılları 1 – 43 yıl arasında değişmektedir ve ortalaması 17.87'dir (S=9.355). Katılımcıların yaş, evlilik yılı ve evlenme yaşına ait bilgiler Tablo III' de verilmiştir.

Tablo III. Katılımcıların Yaş, Evlilik Yılı ve Evlenme Yaşı Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>N: 200</i>	<i>X</i>	<i>S.</i>
Yaş	43.15	8.30
Evlilik Yılı	17.87	9.36
Evlenme Yaşı	25.32	4.75

7.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin Kişisel Bilgi Formu, bağlanma stillerini ölçmek için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, evlilik çatışmasında kullandıkları yönetim biçimini ölçmek için Çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği ve aldatma eğilimlerini ölçmek için Aldatma Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır.

7.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından düzenlenen bu formda katılımcıların demografik bilgilerine ait 12 soru bulunmaktadır. Bu sorulardan 7 tanesi çoktan seçmeli, 5 tanesi ise açık uçlu soru tipindedir. Kişisel bilgi formu, cinsiyet, yaş, meslek, eğitim ve ekonomik durumları, evlilik yılı, evlenme yaşı ve son 6 ayda psikiyatrik bir tedavi görüp görmedikleri gibi bilgileri içermektedir. Formda isim ya da kişinin kimliğini açığa çıkaracak bilgiler bulunmamaktadır. (Bknz. Ek 1).

7.2.2. Çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği (ÇYBÖ)

Evli çiftlerin çatışmaya yönetim biçimlerini ölçmek amacıyla Hojjat (2000) tarafından geliştirilen çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği (Conflict Management Questionnaire), kişilerin evlilikte eşleri ile yaşadıkları sorunları çözümlerken kullanabilecekleri olumlu-olumsuz ve pasif-aktif davranışlarla

ilgili ifadeleri içermektedir. Ölçek, farklı çatışma yönetim biçimlerini ölçen dört alt boyut ve toplam 17 maddeden oluşmaktadır (Bknz. Ek 2). Bunlar:

- 1) olumlu-aktif çatışma yönetimi biçimi (1, 3, 4 ve 6. maddeler):
Bireylerin çatışmayı çözmede aktif davranmaları ve adil bir sonuç elde etmeyi istemelerini ifade eder
- 2) olumlu-pasif çatışma yönetimi biçimi (8, 10, 13, 14 ve 16. maddeler):
Bireylerin adil bir sonuç elde etmeyi isteseler bile çatışmanın çözümünde pasif kalmalarını gösterir.
- 3) olumsuz-aktif çatışma yönetimi biçimi (2, 9, 15 ve 17. maddeler):
Aktif davranışlarla adil olmayan sonuçlara ulaşmayı istemeyle ilgilidir.
- 4) olumsuz-pasif çatışma yönetimi biçimi (5, 7, 11, ve 12. maddeler):
Adil bir sonuç istense de çatışmayla uğraşırken pasif kalmayı ifade eder.

6 dereceli likert türü ölçekte, 1 “hiç katılmıyorum,” 6 ise “çok katılıyorum” anlamındadır.. Buna göre, dört maddenin toplamından oluşan olumlu-aktif çatışma yönetimi biçimi, olumsuz-aktif çatışma yönetimi biçimi ve olumsuz-pasif çatışma yönetimi biçimi için en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan 24’tür. 5 maddeden oluşan olumlu-pasif çatışma yönetimi biçimi için toplam puanlar 5 ile 30 arasında değişmektedir. Her bir alt faktörden alınan yüksek puan bahsedilen alt faktördeki yönetim biçiminin tercih edilme derecesini göstermektedir.

ÇYBÖ ilk defa Uğurlu (2003) tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çalışmada, 4 alt boyutun güvenirlik katsayıları .43-.69 arasında bulunmuştur. Bu değerler,

olumlu aktif çatışma yönetim biçimi için .50; olumlu pasif çatışma yönetim biçimi için, .69; olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi için .43 ve olumsuz pasif çatışma yönetim biçimi için ise .65'dir.

Ölçeğin orijinal çalışmasında Hojjat (2000), olumlu aktif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin güvenirlik katsayısını .63; olumlu pasif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin güvenirlik katsayısını .76; olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin güvenirlik katsayısını .72 ve olumsuz pasif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin güvenirlik katsayısını .71 olarak bulmuştur.

Bu araştırma örneğinde, olumlu aktif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .46, olumlu pasif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .66, olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .48 ve olumsuz pasif çatışma yönetim biçimi alt ölçeğinin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .57 olarak bulunmuştur.

7.2.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği (Experiences in Close Relationships), Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından yetişkin bağlanma davranışlarının yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve kaçınma olmak üzere iki temel boyutunu ölçmek amacıyla geliştirmişlerdir (Bknz. Ek 3).

Kaygı boyutunu ölçmek için 18 ve kaçınma boyutunu ölçmek için 18 olmak üzere, toplam 36 maddeden oluşan ölçek 5'li likert türündedir. Katılımcılar,

“Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Hem Katılıyorum Hem Katılmıyorum”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendileri için uygun olanları seçmektedirler. Hiç katılmıyorum ifadesi 1, Tamamen Katılıyorum ifadesi 5 puan olarak değerlendirilmektedir. Bazı maddeler ters yüklenmiştir, bunlar: 3., 15., 19., 22., 25., 27., 29., 31., 33. ve 35. maddelerdir. Kaçınma skorunu hesaplamak için tek sayılı maddelerin ortalamaları alınırken kaygı skorunu hesaplamak için çift sayılı maddelerin ortalamaları alınmaktadır. Ölçeğin her iki boyutundan da ortalamanın altında puan alınması güvenli bağlanma boyutuna işaret etmektedir.

Türk örnekleme üzerine güvenilirliği ve geçerliliği ile ilgili uyarılama çalışması Sümer (2006) tarafından yapılmıştır. Faktör yapısı ve güvenilirliğinin de incelendiği bu çalışmada kaygı boyutu güvenilirliği .86, kaçınma boyutu güvenilirliği ise .90 düzeyinde bulunmuştur. Bahadır’ın (2006) araştırmasında kullandığı YIYE nin kaçınma boyutunun güvenilirlik katsayısı (alfa-iç tutarlılık) .86, kaygı boyutunun .85, tüm ölçeğin ise .85 olarak bulunmuştur.

Bu araştırma örnekleminde, ölçeğin kaçınma alt boyutu cronbach alfa güvenilirliği .84, kaygı alt boyutu cronbach alfa güvenilirliği ise .79 olarak bulunmuştur.

7.2.4. Aldatma Eğilimi Ölçeği (AEÖ)

Aldatma Eğilimi Ölçeği, evli bireylerin aldatma eğilimlerini ölçmek amacıyla Polat (2006) tarafından geliştirilmiş olan 30 maddelik ve beşli likert tipi bir ölçektir (Bknz. Ek 4). 30 maddeden 18’i pozitif (aldatma eğilimini ölçen) 12’si ise negatiftir (aldatma sayılmayan davranışlar) ve ters puanlanır. Ters puanlanan maddeler, 4, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 20, 23, 27 ve 28’dir.

Katılımcılardan her bir madde için “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadelerinden, kendileri için uygun olanı seçmeleri istenir. Tamamen katılıyorum ifadesi 5, kesinlikle katılmıyorum ifadesi 1 puan olarak değerlendirilir. Ölçekten alınan yüksek puan, aldatma eğiliminin arttığına işaret eder.

Ölçekte evli bireyler için ödül ya da bedel olabilecek maddelere yer verilerek, bu bireylerin ilişkiye bağlılığı ya da aldatma eğiliminin ortaya çıkması beklenmiştir. İlk olarak madde yazımı tamamlanarak, ölçeğin 34 maddelik denemelik formu oluşturulmuştur. Ardından hakem yargısı ile bu maddelerin sayısı 32’ye indirilmiştir. Hakem yargısıyla oluşturulan 32 maddelik ölçek, evlilik dışı ilişki yaşamış bir erkek ve bir kadınla tartışılmıştır ve sonuçta bazı maddeler hakemler ve evlilik dışı ilişki yaşamış kişilerle yapılan görüşmedeki eleştiriler dikkate alınarak düzeltilmiştir. Sonuç olarak 40 maddelik deneme ölçeği oluşturulmuştur. Aldatma Eğilimi Ölçeği’nin madde analizi için 100, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için de 104 evli bireyle çalışılmıştır. Tüm analizler sonucunda, aldatma eğilimini ölçmediği düşünülen ve anlaşılmayan maddeler çıkarılmış ve 30 maddelik AEÖ elde edilmiştir. Güvenirlik için Cronbach alfa ve iki yarım güvenirliğine bakılmıştır. Cronbach alfa katsayısı .95; iki yarı güvenirlik de .95 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin iç tutarlığının yüksek olduğunu göstermiştir.

Bu araştırma örneğinde, ölçeğin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur.

7.3. İŞLEM

Araştırmanın verileri Mart 2009 – Haziran 2009 tarihleri arasında toplanmıştır.

Öncelikle, Kadıköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Ölçeklerin ilk sayfasına araştırmanın amacı ile ilgili kısa bir bilgi ve katılımcıların gönüllü olarak formları doldurmak isteyip istemediklerine dair açık bir soru yöneltilmiş ve gönüllü olanların ölçekleri doldurmaları istenmiştir.

Ölçek sorularının evlilik ile ilgili özel bilgileri içermesi ve katılımcıların rahatlıkla cevaplayabilmesi için hiçbir ölçekte kişinin ismi ya da kimliğine dair bilgiler istenmemiş ve ölçekler kapalı zarflara yerleştirilmiştir. Özel okulun ilköğretim bölümündeki öğrencilerin yaşlarının küçük olması düşünülerek, ölçekler veli toplantısında velilere doğrudan teslim edilmiş ve doldurup zarflar kapatıldıktan sonra çocukları aracılığı ile okulun rehberlik servisine teslim edilmesi istenmiştir. Devlet okulunun bir Anadolu Lisesi olması ve öğrencilerin açıklamaları anlayabilecek düzeyde olmaları nedeniyle, seçkisiz olarak belirlenen sınıflara tek tek girilerek açıklamalar yapılmış ve ölçekleri anne ya da babalarına teslim etmeleri ve sonra zarfları kapalı olarak yine okulun rehberlik servisine teslim etmeleri istenmiştir. Pratik Kız Sanat Kursu öğrencileri ve özel şirket çalışanları için ise, doğrudan katılımcılara ulaşılmış, kurs sınıflarının ders saatlerinin son 20 dakikası alınarak ve gerekli açıklamalar da yapılarak ölçekler araştırmacı tarafından dağıtılmış ve tamamlandıktan sonra hemen toplanmıştır. Benzer bir işlem özel şirket çalışanlarına da uygulanmış ve katılımcıların tamamlamalarından hemen sonra

ölçekler, araştırmacı tarafından toplanmıştır. Ölçeklerin doldurulması yaklaşık 20–25 dakika sürmüştür.

7.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde SPSS 17 programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle, ortalama farklılıklarını görmek için non-parametrik testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis analizleri, betimleyici istatistiklerde frekans hesapları için Ki-kare ve değişkenler arasındaki ilişkileri görmek için Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerini hesaplamak için örenklem içerisinde kaygı ve kaçınma puan ortalamaları alınmış (kaygı boyutu için 47.05, kaçınma boyutu için 42.91) ve her iki boyuttan da düşük puan alan katılımcılar güvenli bağlanma stiline sahip olarak gruplandırılırken diğer katılımcılar güvensiz bağlanma stiline sahip olarak değerlendirilmiştir.

8. BULGULAR

Bu bölümde öncelikle katılımcıların yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri aldatma eğilimi ölçeği ve çatışma yönetim biçimleri ölçeği puanlarına ait bazı betimleyici istatistikler sunulmuştur. Arkasından araştırmanın temel amacı doğrultusunda, katılımcıların bağlanma stillerine ve cinsiyete göre aldatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ek bulgular kısmında ise aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimlerinin ekonomik durum ve eğitim durumu gibi demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Son olarak aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimleri ile cinsiyet, bağlanma stilleri, evlenme yaşı ve evlilik yılı arasındaki ilişkiler sunulmuştur.

8.1.Bazı Demografik Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistikler

Tablo IV'e bakıldığında, 61 katılımcının güvenli 139 katılımcının güvensiz bağlanma stillerine sahip olduğu görülmektedir. Bağlanma stillerinin cinsiyete göre nasıl dağıldığı Tablo IV' de gösterilmektedir. Buna göre 145 kadın katılımcıdan 43'ü güvenli 102'si güvensiz bağlanma stillerine, 55 erkekten 18'i güvenli, 37'si ise güvensiz bağlanma stillerine sahiptir. Ki-kare analizi sonucunda dağılımlar arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($\chi^2 (1) = .18, p > .05$).

Tablo IV. Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Yüzdelik Dağılımları

	Güvenli	Güvensiz	Toplam
Kadın	43	102	145
Toplam %	%29.6	%70.3	%100
Erkek	18	37	55
Toplam %	%32.7	%67.2	%100

Bağlanma stillerinin evlenme biçimine göre nasıl dağıldığı da Tablo V’de gösterilmektedir. Görücü usulü ile evlenen katılımcıların 2’si güvenli 15’i güvensiz bağlanma stiline, flört ederek/tanışarak evlenen katılımcıların 48’i güvenli, 93’ güvensiz bağlanma stiline ve görücü usulü+flört ederek evlenen katılımcıların 11’i güvenli, 31’i ise güvensiz bağlanma stiline sahiptir.

Tablo V. Bağlanma Stillerinin Evlenme Biçimine Göre Yüzdelik Dağılımları

	Güvenli	Güvensiz	Toplam
Görücü	2	15	17
Toplam %	% 11.8	% 88.2	% 100
Flört/tanışarak	48	93	141
Toplam %	% 34	% 66	% 100
Görücü+Flört	11	31	42
Toplam%	%26.2	%73.8	%100

Katılımcıların aldatma eğilimi ölçeği, çatışma yönetim biçimleri ölçeği ve yakın ilişkilerde yaşantılar envanterinden aldıkları puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo VI' de sunulmuştur.

Tablo VI. Katılımcıların Tüm Ölçeklerden Aldıkları Ortalama Puanlar ve Standart Sapmaları

N= 200	X	S.
Aldatma Eğilimi	50.4	18.14
OACYB	15.3	3.84
OPCYB	19.77	4.47
OSACYB	7.61	3.15
OSPCYB	13.54	4.25
Kaçınma Puanları	42.91	9.64
Kaygı Puanları	47.05	8.89

8.2. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi

Katılımcıların Aldatma Eğilimi Puanlarının bağlanma stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını görmek için Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin, güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre aldatma eğilimlerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur ($Z = -2.36$, $p < .05$) (Ortalama ve standart sapma değerleri için bkz. Tablo VII).

Tablo VII. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>S.</i>
Güvenli Bağlanma	61	47.13	19.26
Aldatma Eğilimi			
Güvensiz Bağlanma	139	51.83	17.51

8.3. Bağlanma Stillerine Göre atışma Yönetim Biçimleri

Katılımcıların olumsuz çatışma yöneti biçimleri (OSAÇYB ve OSPÇYB) puan ortalamalarının bağlanma stillerine göre nasıl değiştiğini incelemek amacıyla yine Mann Whitney – U testi uygulanmıştır ve bağlanma stilleri ve olumsuz çatışma yönetim biçimleri puanlarının ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre olumsuz aktif çatışma yönetim biçimleri ve olumsuz pasif çatışma yönetim biçimleri bağlanma stillerine göre anlamlı olarak farklılık göstermiştir (sırasıyla, $Z = -4.01$, $p < .05$, $Z = -4.53$, $p < .05$). Bu sonuçlara göre güvensiz bağlanma stiline sahip olan katılımcılar gvenlilere göre daha fazla olumsuz aktif ve olumsuz pasif çatışma yönetimini benimsemektedirler (Katılımcıların bağlanma stiline göre çatışma yönetim biçimleri puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo VIII’ de verilmiştir).

Tablo VIII. Bağlanma Stillerine Göre atışma Yönetim Biçimleri Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları

		N	X	S
OACYB	Güvenli	61	14.69	3.85
	Güvensiz	139	15.32	3.83
OPCYB	Güvenli	61	19.77	4.63
	Güvensiz	139	19.76	4.41
OSACYB	Güvenli	61	6.31	2.43
	Güvensiz	139	8.19	2.27
OSPCYB	Güvenli	61	11.49	4.22
	Güvensiz	139	14.44	3.96

8.4. Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimi

Aldatma eğiliminin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını görmek için Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre erkeklerin aldatma eğilim puanları kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur ($Z = -2.66, p < .05$) (Aldatma eğilimi puan ortalama ve standart sapmaları için bk. Tablo IX) .

Tablo IX. Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimi Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

		N	X	S
Aldatma Eğilimi	Kadın	145	47.76	15.49
	Erkek	55	57.35	22.471

8.5. Cinsiyete Göre Çatışma Yönetim Biçimleri

Çatışma yönetim biçiminin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için Mann Whitney- U testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda, kadınların yalnızca olumlu aktif çatışma yönetimi puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($Z = -2.44$, $p < .05$). Bu sonuca göre, kadınların erkeklere göre olumlu çatışma yönetim biçimini daha fazla benimsedikleri söylenebilir (Cinsiyete göre çatışma yönetim biçimi puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo X'da verilmiştir).

TabloX. Cinsiyete Göre Çatışma Yönetim Biçimleri Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları

		<i>N</i>	<i>X.</i>	<i>S</i>
OACYB	kadın	145	15.49	3.86
	erkek	55	14.18	3.62
OPCYB	kadın	145	19.50	4.46
	erkek	55	20.45	4.46
OSACYB	kadın	145	7.71	3.22
	erkek	155	7.36	3.00
OSPCYB	kadın	145	13.80	4.34
	erkek	55	12.85	3.98

9. EK BULGULAR

9.1.Ekonomik Duruma Göre Aldatma Eğilimi

Ekonomik duruma göre aldatma eğilimi puanları arasında bir farklılaşma olup olmadığına bakmak için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, aldatma eğilim puan ortalamalarının ekonomik duruma göre farklılaştığını göstermiştir ($X^2 (2) = 11.89, p<.01$). (Aldatma eğilimi puan ortalamaları ve standart sapmaları için bkz. Tablo XI). Anlamlı farklılığın hangi ekonomik düzeyler arasında olduğuna bakmak için her bir ekonomik düzeyin aldatma eğilimi puanları ayrı ayrı Mann Whitney-U testi ile karşılaştırılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre, ekonomik durumu düşük olanların iyi olanlara göre ve yine ekonomik durumu düşük olanların orta olanlara göre aldatma eğilim puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Sırasıyla, $Z = -3.586, p<.05$ ve $Z = -2.800, p<.05$).

Tablo XI. Ekonomik Duruma Göre Aldatma Eğilimi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Aldatma Eğilimi Ölçeği	Ekonomik Durum	N	X	S
	Düşük	7	73.71	16.64
	Orta	103	51.75	19.76
	İyi	90	47.03	14.60
Toplam		200	50.40	18.14

9.2. Ekonomik Duruma Göre Çatışma Yönetim Biçimleri

Katılımcıların çatışma yönetim biçimleri ölçeğinin dört alt boyut (OACYB, OPCYB, OSACYB ve OSPCYB) puanlarının ekonomik duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre sadece OSAÇYB ekonomik duruma göre farklılaşmaktadır (sırasıyla $X^2(2) = 1.72, p > .05$, $X^2(2) = 3.35, p > .05$, $X^2(2) = 7.02, p < .05$, $X^2(2) = 4.68, p > .05$). (Ekonomik duruma göre çatışma yönetim biçimi ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları ve standart sapmalarını görmek için bkz. Tablo XII).

Anlamli farklılığın hangi ekonomik düzeyler arasında olduğuna bakmak için her bir ekonomik düzeyin çatışma yönetim biçim puanları ayrı ayrı Mann Whitney-U testi ile karşılaştırılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre, ekonomik durumu orta olanların olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi puanları, ekonomik durumu iyi olanlara göre daha yüksektir ($Z = -2.34, p < .05$).

Kruskal Wallis testi anlamlı farklılık göstermemesine rağmen, özellikle iki uç grubun yani ekonomik durumu düşük ve yüksek olanların olumsuz pasif çatışma yönetim puanları da Mann Whitney-U testi ile karşılaştırılmıştır. Bu analiz sonucuna göre, ekonomik durumu düşük olanların olumsuz pasif çatışma yönetim puanları, ekonomik durumları iyi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur ($Z = -2.09, p < .05$).

Tablo XII. Ekonomik Duruma Göre Çatışma Yönetim Biçimi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Çatışma Yönetim Biçimi Ölçeği	Ekonomik Durum	N	X	S
OACYB	Düşük	7	16.71	3.82
	Orta	103	14.94	3.86
	İyi	90	15.22	3.82
	Toplam	200	15.13	3.84
OPCYB	Düşük	7	21.57	3.05
	Orta	103	19.18	4.75
	İyi	90	20.29	4.14
	Toplam	200	19.77	4.47
OSACYB	Düşük	7	8.86	3.08
	Orta	103	8.17	3.58
	İyi	90	6.88	2.43
	Toplam	200	7.62	3.15
OSPCYB	Düşük	7	16.14	3.98
	Orta	103	13.68	4.53
	İyi	90	13.18	3.89
	Toplam	200	13.54	4.25

9.3. Eğitim Durumuna Göre Aldatma Eğilimi ve Çatışma Yönetim Biçimi

Katılımcıların eğitim durumlarına göre aldatma eğilimi ve dört çatışma yönetim biçimi (OACYB, OPCYB, OSACYB ve OSPCYB) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır (Sırasıyla, $X^2(4) = 2.22$, $p > .05$, $X^2(4) = .73$, $p > .05$, $X^2(4) = 7.79$, $p > .05$, $X^2(4) = 1.89$, $p > .05$, $X^2(4) = 7.9$, $p > .05$)

9.4. Ölçek Puanları ile Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimleri ile bağlanma stilleri, cinsiyet, evlenme yaşı ve evlilik yılı arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Spearman Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Analizi sonuçlarına göre, cinsiyet ile OAÇYB arasında negatif yönde ve cinsiyet ile aldatma eğilimi arasında olumlu yönde ilişki vardır (sırasıyla, $r = -.173$, $p < .05$, $r = .189$, $p < .05$). Buna göre kadınlar erkeklere oranla daha fazla OAÇYB'ne yönelirken, kadınların aldatma eğilimleri erkeklere göre daha azdır.

Evlilik yılı ile OPÇYB ve OSPÇYB arasında ilişki bulunmuştur (sırasıyla, $r = .140$, $p < .05$, $r = .208$, $p < .01$). Buna göre evlilik yılı arttıkça, eşler daha pasif çatışma yönetim biçimleri sergilemektedir.

Evlenme yaşı cinsiyet arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur ($r = .476$, $p < .01$). Buna göre erkekler daha geç yaşta evlenmektedirler. Evlenme yaşı ile olumsuz pasif çatışma yönetim biçimleri arasında da zıt yönde ve anlamlı ilişkili görülmüştür ($r = -.168$, $p < .05$). Buna göre evlenme yaşı arttıkça, daha az olumsuz pasif çatışma yönetim biçimleri benimsenmektedir.

Aldatma eğilimi ile cinsiyet arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişki vardır ($r = .189, p < .05$). Buna göre erkeklerin aldatma eğilimi kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Aldatma eğilimi ile olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişki görülmüştür ($r = .180, p < .05$). Buna göre aldatma eğilimi yüksek olan kişiler daha fazla olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi sergilemekte, ya da olumsuz aktif çatışma yönetimi sergileyen kişiler daha fazla aldatma eğilimi göstermektedir.

İkili bağlanma ile aldatma eğilimi arasında ve yine ikili bağlanma ile OSAÇYB ve OSPÇYB arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişkiler bulunmuştur (sırasıyla, $r = .167, p < .05$, $r = .284, p < .01$, $r = .321, p < .01$). Buna göre, bağlanma stili daha güvensiz olan bireyler, daha fazla aldatma eğilimi göstermekte ve daha fazla olumsuz çatışma yönetim biçimlerine yönelmektedirler.

Tüm ilişkili değişkenler ve korelasyon sonuçları Tablo XIII' de gösterilmiştir.

Tablo XIII. Ölçek Puanları ile Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi

<i>N=200</i>	OACYB	OPCYB	OSACYB	OSPCYB	Aldatma Eğilimi
Yaş	-.158*	.157*	.019	.160*	-.024
	.025	.026	.794	.024	.731
Evlilik Yılı	-.102	.140*	.044	.208**	-.081
	.150	.048	.535	.003	.255
Evlenme Yaşı	-.049	-.031	-.062	-.168*	.071
	.494	.660	.387	.018	.316
İkili Bağlanma	.072	.028	.284***	.321***	.167*
	.314	.690	.000	.000	.018
Cinsiyet	-.173*	.123	-.056	-.112	.189**
	.015	.082	.433	.114	.007
Aldatma Eğilimi	.060	-.083	.180*	.102	-
	.397	.240	.011	.150	-

* p<.05, ** p< 0.01, *** p<.001

10.TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı, evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesidir. Diğer bir amaç da bağlanma stilleri, aldatma eğilimi ve çatışma yönetim biçimlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesidir.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda, bağlanma stillerine göre aldatma eğilimleri incelendiğinde, güvensiz bağlanan bireylerin aldatma eğilimlerinin, güvenli bağlanan bireylerden daha fazla olduğu ortaya konmuştur. Bu bulgularla araştırmanın ilk hipotezi doğrulanmıştır. Bu sonuç, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip olanlara oranla, yakınlık kurma, ilişkiden tatmin ve güven derecelerinin yüksek olması sebebiyle, aldatma davranışına daha az yöneldiklerini vurgulayan önceki araştırmalarla da tutarlıdır (Amidon, 2007; Feeney ve Noller, 1990). Allen ve Baucom da (2004) evlilik ya da ilişki dışı aldatmaların, bağlanmadaki güvensizlik hissinin telafi edilmesi amacıyla yaşanıyor olabileceğini belirtmiştir. Güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkiden ve evlilikten aldıkları tatminin (Crowley, 2006) ve bu çiftlerin evlilik uyumlarının (Kobak ve Hazan, 1991), güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre daha az olması da, kişilerin evlilik dışı ilişkilere yönelmelerine sebep olabilir. Duba, Kindsvatter ve Lara'nın (2008) araştırmasına göre, kişilerin aldatma davranışına yönelme sebepleri; kişisel, dış etkenlere bağlı ve ilişkiye bağlı olmak üzere üç grupta toplanabilir. Kişisel etmenler içerisinde bireyin eşinden ya da ilişkisinden duyduğu tatmin duygusu, aldatmaya bakış açısı ve bağlanma stilleri gösterilmiştir. Bebeklik döneminde gelişen bağlanmadaki güvensizlik, kişinin yetişkinlik dönemindeki ilişkisine etki eder ve birine yakın davranmak ya da yakınlık kurabilmek konusunda zorluklar yaşayan kaçınan bağlanma

stillerine sahip bir bireyin, kendisi ya da eşinin bu yakınlığı başka partnerlerde araması mümkün olabilir. Ya da eşini ya da ilişkisini her an kaybetmekten korkan, bu nedenle uzun süreli ilişkiler kuramayan kaygılı bağlanma stiline sahip bir birey ya da eşi, uzun süreli bir birlikteliği bir başkasında arama arayışına girebilir ve tüm bunlar aldatma için zemin hazırlayabilir. Evlilik içinde eşlerin yaşadıkları ilişki kalitesinin düşmesi, iletişimlerinde ve çatışmalarında yaşanan olumsuzluklar, bağlanmadaki güvensizliğe bağlı olarak karşı taraftan algılanan destek hissinin azalması gibi sebepler de yeni bir partner arayışına ve aldatma eğiliminin artmasına neden oluyor şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın bir diğer temel amacı doğrultusunda, bağlanma stillerine göre çatışma yönetim biçimleri incelenmiştir. Araştırmanın üçüncü hipotezinde öne sürülen, güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin, güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre daha fazla olumsuz çatışma biçimlerine yöneleceklerine dair görüş de veriler tarafından desteklenmiştir. Buna göre, güvensiz bağlanma stiline sahip bireyler, daha fazla olumsuz aktif ve olumsuz pasif çatışma yönetim biçimlerine yönelmektedirler. Bu bulgular, bağlanma stillerinin, gerginlik ve stres durumlarındaki tepkiler ve bu tepkilerdeki kişisel farklılıklar üzerine bir çerçeve oluşturduğunu savunan ve bağlanma boyutlarındaki güvenilirlik ile bireylerin çatışmalarda, eşlerine yönelik verdiği yapıcı tepkiler arasında anlamlı ve olumsuz yönde bir ilişki bulunduğunu öne süren önceki araştırmalarla da (Crowley, 2006) tutarlıdır. Bahadır' ın (2006) araştırmasında ortaya çıkan, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylere göre çatışma çözme stratejilerinde, zorlama ve kaçınma davranışlarına daha az yöneldikleri sonuçları da, bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu bulgular, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, hem kendileri hem de ilişkide oldukları eşleri hakkında olumlu görüş ve beklentilere sahip olmaları, dolayısıyla ilişkinin kalitesini

yüksek tutma istekleri ve eşleri ile yakınlık kurmaktan kaçınmamaları ile açıklanabilir. Kişinin kendilik değerinin yüksek olmasının ve bağlanma stilindeki güvenliliğin, eş davranışlarına daha az yanlıs ya da olumsuz atıflarda bulunmasına, dolayısıyla daha yüksek ilişki tatminine katkıda bulunduğunu söyleyen bir diğer araştırma sonucu da (Sümer ve Cozarelli, 2004), bu araştırmanın bulguları ile tutarlı bulunmaktadır. Buradan hareketle eşin davranışlarına daha olumlu atıfta bulunmak, çatışmalarda da daha olumlu ve yapıcı tutumlar izlemeye yol açabilmektedir görüşü ortaya konabilir. Shi'nin (2003) araştırmasında da benzer sonuçlara varılmış ve bağlanmadaki kaygı ve kaçınma boyutları çatışma çözümüleme becerileri için yordayıcı olarak bulunmuştur. Çalışmaya göre güvenli bağlanan bireyler çatışmalarda daha aktif problem çözen, daha birleştirici ve bütünleştirici davranan kişiler olarak görülmüştür. Kendisi ve karşısındaki hakkında olumlu görüşlere sahip olan güvenli bağlanan bireyler, güvensiz bağlanma stiline sahip olanlara göre hem kendilerini hem de karşı tarafı tatmin edecek çatışma çözme stratejilerini daha fazla yürütmektedirler. Simpson, Collins, Tran ve Haydon'un (2007) araştırmasına göre de, 12 aylık iken güvenli bağlanma stiline sahip oldukları belirlenen bebekler, ilkokul döneminde öğretmenleri tarafından sosyal olarak daha yetkin görülmüş, yetişkinlik dönemine eriştiklerinde ise romantik ilişkilerinde eşleri ile daha olumlu günlük deneyimler bildirmişler ve eşleri ile çatışmalarında daha fazla işbirlikçi ve olumsuz duygulanımlardan uzak stratejiler benimsemişlerdir. Tüm bu sonuçlar bu araştırmanın bulguları ile de tutarlı bulunmaktadır.

Araştırmanın ikinci hipotezi aldatma eğilimindeki cinsiyet farklılığına işaret etmektedir. Erkeklerin aldatma eğiliminin kadınlara göre daha fazla olduğunu öne süren hipotez, bulgularla desteklenmiştir ve iki cinsiyet arasındaki aldatma eğilimi puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu veriler, genel olarak erkeklerin kadınlara oranla daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadığını

gösteren önceki araştırmalarla da tutarlıdır (Atkins, Baucom, Jacobson, 2001; Atwood ve Seifer, 1997; Egan ve Angus, 2004; Polat, 2006). Boekhout, Hendrick ve Hendrick 'in (2003) çalışmasında da erkeklerin kadınlara oranla tek eşliliği daha az savundukları ve cinsel aldatmaya daha fazla yöneldikleri belirtilmiştir. Toplumun erkeğin aldatmasını anlaşılır göremesi nedeniyle kadınların eşlerinin aldatmalarını daha kolay kabulleniyor olmasının erkeğe verdiği rahatlık da, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla evlilik dışı ilişkilere yönelmelerine sebep olarak gösterilebilir. Erkeklerin aldatma nedenlerinin anlamlı tatmin duygusu ya da çevrelerinde ciddi ilişki istemeyen kadınların varlığı (Norment, 1998) gibi sebeplere dayanıyor olması, bu sebeple erkeklerin aldatma tetikleyicilerinin daha kolay ve sıklıkla ortaya çıkabilmesi de, erkeklerin kadınlara oranla aldatma eğilimlerinin yüksek çıkmasını açıklayan bir yorumdur (Polat, 2006). Kendine güvenlerini artırma isteği, duygusal olarak ihmal edildiklerini düşünme, heyecan arayışı, romantizm ihtiyaçlarını karşılama isteği, eşlerinden ya da partnerlerinden daha zengin ve statü sahibi biriyle beraber olmak arzusu, cinsel tatminsizlik ve hiç bitmeyen ev işlerinin ve sorumlulukların yükünden kurtulma isteği (Norment, 1998) gibi nedenlerle aldatan kadınların, duygusal temelli aldatma tetikleyicileri fazla olduğu için evlilik dışı ilişki yaşama olasılıkları daha azdır yorumu da yapılabilir. Evlilik dışı ilişki yaşayan kadın ve erkekler arasındaki farklılıkları inceleyen Atkins, Baucom, Yi ve Chistensen de (2005) erkeklerin kadınlara göre daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçları, aldatan erkeklerin, evli oldukları eşleri ile yaşadıkları cinsel deneyimlerden daha az tatmin olmaları nedeniyle; kadınların ise duygusal ihtiyaçlarının yeteri kadar tatmin edilmemesi nedeniyle aldatmaya yöneldiklerini ortaya koymuştur.

Araştırmanın dördüncü hipotezi, çatışma yönetim biçimlerindeki cinsiyet farklılığına dayanmaktadır. Araştırma sonuçları, kadınların erkeklere göre

daha fazla olumlu aktif çatışma yönetim biçimine yöneldiklerini ortaya koymuştur ve bu sonuç da dördüncü hipotezi doğrular niteliktedir. Bu veriler kadınların erkeklere göre, çatışma yönetimlerinde daha baskın ve aktif stratejiler benimsediklerini, erkeklerin çatışma yönetiminde doğrudan çatışma davranışından kaçındıklarını belirten önceki çalışmalarla da (Hojjat, 2000) tutarlıdır. Napier (1978), cinsiyet rollerindeki koşullanmaya bağlı olarak, kadınların erkeklere göre daha birleştirici ve ilişkiyi devam ettirici bir rol benimsediklerini, erkeklerin ise sosyalleşme sürecinde daha bağımsız olmaya yönelik bir rol benimsemeleri sebebiyle ilişkide mesafe ve özgürlük arayışında olduklarını belirtmektedir. Buna bağlı olarak, kadınların çatışma sırasında daha fazla iletişim kurmaya ve konuşmaya yönelik aktif çatışma yönetim biçimlerine; erkeklerin ise çatışmadan kaçma ve uzaklaşma gibi pasif yönetim biçimlerine yöneldikleri yorumu yapılabilir. Bu bulgular Christensen ve Shenk'in (1991), kadınların çatışmalarda daha fazla talepkar olduklarını, erkeklerin ise daha fazla geri çekildiklerini ortaya koyan araştırma sonuçları ile de tutarlıdır. Creasey de (2002) araştırmasında, kadınlar için güvenli bağlanma stiline çatışmadaki olumlu davranışların sıklığını; erkekler için ise güvensiz bağlanma stiline çatışmadaki olumsuz davranışların sıklığını yordadığını ortaya koymuştur.

Bu sonuçlara dayanarak, cinsiyet rollerinin evlilik ilişkisi içerisindeki çatışma yönetimlerinde etkisinin olduğu düşünülebilir. Toplumun kadına yüklediği rollere bağlı olarak kadın; çatışmaları çözüme kavuşturmada, erkeğe göre daha fazla gayret gösteriyor, evliliğin sürmesi ve evdeki ortamın uyum içinde devam etmesi için erkekten daha fazla aktif çaba harcaması gerektiğini düşünüyor olabilir. Bu nedenle olumlu aktif çatışma yönetim biçimlerine erkekten daha fazla yöneliyor yorumu getirilebilir.

Araştırmanın demografik değişkenler açısından incelenen sonuçlarına bakıldığında, ekonomik durumu düşük olanların iyi olanlara göre ve yine ekonomik durumu düşük olanların orta olanlara göre aldatma eğilim puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu veriler aldatma ile ekonomik gelir arasında da olumlu yönde bir ilişki bulan ve Amerika’da yılda 30.000 dolardan fazla kazanan kişilerin eşlerini daha çok aldattıklarını saptayan önceki araştırmalardan (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001) farklıdır. Buna göre, ekonomik gelirdeki azalma ile birlikte eşlerin hayat ve evlilik kalitelerinin düştüğü, eşlerin birbirleri ile paylaşımlarının azalmasına ve ekonomik sıkıntılara bağlı olarak yaşanan çatışmaların artması sebebiyle, kişilerin evlilik dışı ilişkilere yöneldikleri yorumu yapılabilir.

Ekonomik duruma göre çatışma yönetim biçimleri puanları incelendiğinde, ekonomik durumu orta olanların olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi puanları, ekonomik durumu iyi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca ekonomik durumu düşük olanların olumsuz pasif çatışma yönetim puanları, ekonomik durumları iyi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu verilere göre ekonomik durumdaki düşmenin, evlilik içerisinde daha fazla olumsuz çatışma yönetim biçimlerinin sergilenmesine yol açabileceği düşünülebilir.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre aldatma eğilimi ve dört çatışma yönetim biçimi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Eğitim durumu ile aldatma hakkında Allen, Atkins, Baucom, Snyder, Gordon ve Glass’ın (2005) yaptığı çalışmada, bu konuda bir çok araştırmacının farklı sonuçlar elde ettiği ve bu nedenle bu değişkenler arasındaki ilişkilerin daha başka değişkenlerin varlığına bağlı olarak değişebileceği görüşü savunulmuştur. Örneğin Atkins, Baucom ve Jacobson

(2001) çalışmalarında eğitim düzeyi ile evlilik dışı cinsel ilişki yaşama arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişki bulmuşken, Greeley (1994), aldatma davranışının eğitim düzeyi ile ilişkili olmadığını ortaya koymuştur. Kişiler arası eğitim düzeyi farklılıkları, aldatma konusunda farklı araştırmalarda farklı sonuçlar verebilmektedir.

Evlilik yılı ve çatışma yönetim biçimleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, evlilik yılı arttıkça eşlerin daha fazla pasif çatışma yönetim biçimlerini benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Önceki araştırmalar, evlilikte yıllar geçtikçe, çatışma biçimlerinin ve eşlerin çatışma sırasında sergiledikleri davranışlarının değişebildiğini, evlilik yılı arttıkça eşlerin çatışmaya verdikleri önemin de azaldığını göstermiştir (Dickson ve ark., 2002). Ayrıca uzun yıllar süren evliliklerde, katılımcıların yaşından bağımsız olarak, anlaşmazlık ve çatışma yaşanma sıklığının azaldığı da önceki araştırmalarca ortaya konmuştur (Hatch ve Bulcroft, 2004). Dolayısıyla evlilik yılı arttıkça eşlerin çatışmalarda daha pasif stratejiler benimsiyor olması, eşlerin zaman içinde birbirlerini daha iyi tanıyor olmalarından, karşı taraftaki değiştiremedikleri tutum ve davranışları kabulleniyor olmaktan, paylaşılan yaşamın kuralları ile ilgili bir anlaşmaya varılmış olmasından ya da zaman geçtikçe çatışmalara verdikleri önemin azalmasından kaynaklanıyor olabilir.

Aldatma eğilimi ile çatışma yönetim biçimleri arasındaki ilişkilere bakıldığında, aldatma eğilimi yüksek olan kişilerin daha fazla olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi sergiledikleri, ya da daha fazla olumsuz aktif çatışma yönetimi sergileyen kişilerin daha fazla aldatma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Daha önce de belirtildiği gibi, evlilik dışı ilişki ile ilgili en yaygın kabul gören yüklemelerden biri evliliklerdeki mutsuzluk ve çatışmalardır (Atkins, Baucom, Yi ve Chistensen, 2005; Polat, 2006; Thomson, 1984). Buna göre evde yaşanan stres ve eşe ve ilişkiye karşı

yaşanan hoşnutsuzluğun farklı bir partner arayışını da beraberinde getirebileceği düşünülebilir. Nitekim Atkins, Baucom ve Jacobson da (2001) araştırmalarında, evliliklerinde mutsuz olan çiftlerin mutlu olan çiftlere göre dört kat daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu sonuç, evde yaşanan çatışmaların olumsuz şekilde yürütülmesinin evlilikle ilgili mutsuzluğa, bunun da farklı ilişki arayışlarına sebep olabileceğini düşündürmektedir. Eşe kendi karar ve isteklerini zorla kabul ettirmeye çalışma, yalan söyleme ya da fiziksel şiddet uygulama gibi davranışları içeren olumsuz aktif çatışma yönetim biçiminin, eşler arası iletişimi ve evlilikten alınan tatmini olumsuz yönde etkilediği düşünülürse, böyle bir ortamda aldatma eğiliminin daha fazla olması beklenir bir sonuçtur. Zira, olumsuz çatışma yönetiminin sıklıkla yaşandığı evliliklerde eşlerin, kendilerini daha iyi anlayacağını düşündükleri, ya da yalnızca evdeki olumsuz çatışmalı ortamdan uzaklaşabilecekleri farklı bir partner arayışı içine girmeleri beklenilebilen bir durum olacaktır. Özellikle olumsuz aktif çatışma yönetim biçiminin belirleyici boyutlarından biri olan yalan söyleme davranışı, birine verilen sözün tutulmaması ya da karı kocadan birinin eşine ihanet etmesi anlamına gelen aldatma davranışı ile ilgili görünmektedir.

Bu sonuçlara bir başka açıdan bakıldığında, farklı bir partner arayışı içine giren kişilerin, kendi eşlerine olan ilgilerinin azalması, eşleri ile daha az paylaşımda bulunmaları ve eşlerinin de bu durumdan rahatsızlık duymaları sebebiyle ilişkide yaşanan çatışmaların hem artması hem de olumsuz yönetildiği yorumu da yapılabilir. Yani olumsuz çatışma yönetiminin sebebi eşlerden birinin evlilik dışı ilişki yaşıyor olması da olabilir. Evlilik dışında başka bir ilişkisi bulunan kişi, kendi eşini ve evliliğini kaybetmekten daha az korkuyor ve diğer ilişkinin varlığı ile kendini rahat hissederek eşine karşı daha olumsuz davranışlar sergilemekten kaçınmıyor olabilir. Burada vurgulanabilecek olan yorum, aldatma davranışının ve olumsuz aktif çatışma yönetiminin karşılıklı olarak birbirini beslediğinin göz ardı edilmemesi gerektiğidir.

11.SINIRLILIKLAR ve ÖNERİLER

Araştırmanın sınırlılıklarından biri, çatışma yönetim biçimi ölçeği ile ilgili güvenilirlik katsayılarının düşük olmasıdır. Çatışma Yönetim Biçimlerinin 4'er ya da 5'er ifade ile ölçülmüş olması ölçüm geçerliliği ve güvenilirliği açısından sorun yaratmış olabilir. Gelecek çalışmalarda çatışma yönetim biçimlerinin daha çok sayıda maddeden oluşan ve daha geniş kapsamlı ölçekler ile ölçülmesi, ya da bu konu hakkında ölçek geliştirilmesi yerinde olacaktır.

Birçok psikoloji çalışmasında olduğu gibi, bu çalışmada da sosyal istenirlikten etkilenmeye açık, kişisel değerlendirmeye dayalı ölçekler kullanılmış olması ve özellikle ölçeklerin aldatma ya da çatışma yönetimi gibi, kişilerin özel hayatlarına dair soruları barındırıyor olması, araştırmanın bir başka sınırlılığıdır. Gelecek çalışmalarda, kişisel değerlendirmelere dayalı ölçeklerin kullanımı yanında, çatışma ve aldatmaya dair hipotetik görevlerin verilerek kişilerin gözlemlendiği ortamlarda yapılan ölçümlere ve kişilerin kendilerine ve eşlerine yönelik algılarını da barındıran ölçeklere yer verilmesi, bu sınırlılığın ortadan kalkmasına yol açabilir

Araştırma örneklemindeki erkek ve kadın sayıları arasındaki fark da çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır. Bu farklılık ve erkek sayısının azlığı, cinsiyetler arası farklılıklarla ilgili sonuçları etkilemiş olabilir. Gelecek çalışmalarda katılımcıların, bu sorun giderilecek biçimde ayarlanması doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

ACITELLI, L.K., DOUVAN,E.,

VEROFF,J.: 1993 “Perceptions of Conflict in the First Year of Marriage: How Important Are Similarity and Understanding? **Journal of Social and Personality Relationships**, 10, 5-21.

AINSWORTH,M.D.S.,

BLEHAR,M.C., WATERS,E.,

WALL, S.: 1978 **Patterns of Attachment: A Psychological Study of Stange Situation**”, Hillsdale, N.J: Erlbaum

AINSWORTH, M.D.S:1989 “Attachment Beyond Infancy”, **American Psychologist**, Vol. 44, No: 4, 709 – 716.

ALLEN, E., ATKINS,D.C.

BAUCOM, D.H., SNYDER,

D.K., GORDON, K.C.,

GLASS, S.P.:2005 “Intrapersonal, Interpersonal, and Contextual Factors in Engaging in and Responding to Extramarital Involvement”, **Clinical Psychology Science Practice**, 12, 101 – 130.

- ALLEN, E.,
BAUCOM, D.H.: 2004 “Adult Attachment and Patterns of Extradyadic Involvement”, **Family Process**, 43, 4, 467.
- AMIDON, A.D.:2007 “**Intimate Relationships: Adult Attachement, Emotion Regulations, Gender Roles And Infidelity**”, University of Texas, Austin, Yayınlanmış Doktora Tezi.
- ATKINS, D.C., BAUCOM D.H,
JACOBSON, N.S.: 2001 “Understanding Infidelity: Correlates in a National Random Sample”, **Journal of Family Psychology**, Vol. 15, No. 4, 735-749.
- ATKINS, D.C., BAUCOM, D.H., YI, J., CHRISTENSEN, A.: 2005 “Infidelity in Couples Seeking Marital Therapy”, **Journal of Family Psychology**, 19(3), 470-473.
- ATWOOD, J.D.,
SEIFER, M.:1997 “Extramarital Affairs and Constructed Meanings: A Social Constructionist Therapeutic Approach” **American Journal of Family Therapy**, 25 (1), 55-75.
- BAHADIR, Ş.: 2006 “**Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygu durumunu düzenleme arasındaki ilişki**”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

- BANSE, R. : 2004 “Adult Attachment and Marital Satisfaction: Evidence for Dyadic Configuration Effects”, **Journal of Social and Personal Relationships**, Vol:21 (2), 273 – 282.
- BARTHOLOMEW, K.,
- HOROWITZ, L.M. : 1991 “Attachment Style Among Young Adults: A test for a Four-Category Model”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol.61, No.2, 226 – 244.
- BLAKE, R. R.,
- MOUTON,J.S.: 1964 “**The Managerial Grid**”, Houston: Gulf Publishing.
- BLOW, A. J.,
- HARTNETT,K.:2005 “Infidelity in Committed Relationships I: A Methodological Review”, **Journal of Marital and Family Therapy**, 31 (2), 183-216.
- BOEKHOUT, B.A., HENDRICK,S.S.
- HENDRICK, C.:2003 “Exploring Infidelity: Developing the Relationship Issue Scale”, **Journal of Loss and Trauma**, 8, 283 – 306.
- BOGAERT, A.F.,
- SADAVA, S.: 2002 “Adult Attachment and Sexual Behavior”, **Personal Relationships**, 9, 191-204.
- BOWLBY, J. : 1969 “**Attachment and Loss Volume 1: Attachment**”, New York : Basic Books.

- BUUNK, B.: 1987 "Conditions That Promote Breakups As a Consequence of Extradadic Involvements", **Journal of Social and Clinical Psychology**, 5, 271 - 284.
- CAMPBELL,L., SIMPSON, J.A.,
BOLDRY, J.,
KASHY, D.A. : 2005 "Perceptions of Conflict and Support in Romantic Relationships: The Role of Attachment Anxiety", **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol: 88, No: 3, 510 – 531.
- CHRISTENSEN, A., HEAVEY,
C.L.: 1990 "Gender and Social Structure in the Demand / Withdraw Pattern of Marital Conflict", **Journal of Personality and Social Psychology**, 59 (1), 73 – 81.
- CHRISTENSEN, A.,
SHENK,J.L.: 1991 "Communication, Conflict and Psychological Distance in Nondistressed, Clinic and Divorcing Couples", **Journal of Consulting and Clinical Psychology**, vol:59, 3, 458-463.
- COLLINS, N.L. :1996 "Working Models of Attachment: Implications for Explanation, Emotion and Behavior", **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol:71, No:4, 810 – 832.

CRAMER,R.E., LIPINSKI, R.E.,

METEER,J.D.,

HOUSKA,J.A.:2008 “Sex Differences in Subjective Distress to Unfaithfulness: Testing Competing Evolutionary and Violation of Infidelity Expectations Hypotheses”, **Journal of Social Psychology**, 148 (4), 389-405.

CREASEY, G. : 2002 “Associations Between Working Models of Attachment and Conflict Management Behavior in Romantic Couples”, **Journal of Counseling Psychology**, Vol: 49, No:3, 365 – 375.

CROWLEY, K.A.: 2006 “**The Relationship of Adult Attachment Style and Interactive Conflict Styles to Marital Satisfaction**”, Texas A & M University.

CROWELL J.A.,

TREBOUX, D.: 1995 “A Review of Adult Attachment Measure: Implications for Theory and Research”, **Journal of Social Development**, 4, 294 – 327.

DICKSON F.C., HUGHES, P.C.,

MANNING, L.D., WALKER, K.L.,

BOLLIS-PECCI, T.,

GRATSON,S.:2002 “Conflict in Later Life, Long Term Marriages”, **The Southern Communication Journal**, 67 (2), 110.

- DUBA, J.D., KINDSVATTER,
A., LARA,T.: 2008 “Treating Infidelity: Considering Narratives of Attachment”, **The Family Journal**, 16: 293.
- EGAN, V., ANGUS,S.:2004 “Is Social Dominance a Sex-Specific Strategy for Infidelity?”, **Personality and Individual Differences**, 36 (3), 575 – 586.
- FEENEY,J.A.,NOLLER,P.:1990 “Attachment Style as a Predictor of Adult Romantic Relationships”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol.58, No.2, 281 – 291.
- FEENEY, J. A.,NOLLER, P.,
PATTY,J.: 1993 “Adolescents’ Interactions with The Opposite Sex: Influence of Attachment Style and Gender”, **Journal of Adolescence**, 16:2, 169.
- FEENEY, J.:1999 “Adult Romantic Attachment and Couple Relationships”, J.P. Shaver : **Handbook of Attachment and Couple Relationships**’den pp. 355-377, New York: Guilford Press.
- FRALEY,C.R.,
SHAVER, P.R.:2000 “Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies, and Unanswered Questions”, **Review of General Psychology**,
- FREUD,S.: 1938 “**The Basic Writings of Sigmund Freud**”, çeviren: Dr. A.A. Brill, New York; The Modern Library.

GENTZLER, A.L.,

KERNS, K.A.: 2004

“Associations Between Insecure Attachment and Sexual Experiences”, **Personal Relationships**, 11, 249-265.

GOTTMAN, J.M.,

LEVENSON, L.W. : 1992

“Marital Processes Predictive of Later Dissolution: Behavior, Physiology, and Health”, **Journal of Personality and Social Psychology**, 63 (2), 221 – 233.

GREELEY, A.:1994

“Marital Infidelity”, **Society**, 31 (4), 9 – 13.

GÜNCEL TÜRKÇE

SÖZLÜK: 2007

“Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Etkileşimli Yoğun Diski”, Türk Dil Kurumu Yayınları.

HALL, H. J.,

FINCHAM D.F.: 2006

“Relationship Dissolution Following Infidelity: The Roles of Attributions and Forgiveness”, **Journal of Social and Clinical Psychology**, Vol. 25, No. 5, 508-522.

HATCH, L.R.,

BULCROFT, K.:2004

“Does Long Term Marriage Bring Less Frequent Disagreements? Five Explanatory Framework”, **Journal of Family Issues**, 25 , 465.

- HAZAN, C., SHAVER, P.: 1987 “Romantic Love Conceptualized as Adult Attachment Process”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol. 52, No:3, 511 – 524.
- HOJJAT, M. : 2000 “Sex Differences and Perceptions of Conflict in Romantic Relationships”, **Journal of Social and Personal Relationships**, Vol: 17 (4-5) : 598 – 617.
- IŞINSU, M.: 2003 “**İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar**”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- KARAIRMAK, O.,
DURAN, N.O.:2005 “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Çatışma Çözme Davranışları Üzerine Bir Çalışma”, **VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı**, 178.
- KART, M.E.: 2002 “Yetişkin Bağlanma Stilleri ve Çalışma Davranışı: Hekimlerle Yapılan bir Çalışma”, **Mülkiye Dergisi**, Cilt:28, Sayı: 245.
- KILMANN, R.H., THOMAS,
K.W.: 1977 “Develeoping a Forced- Choice Measure of Conflict Handling Behavior: The Mode Instrument”, **Educational and Psychological Measurement**, 37, 309.

KOBAK,R.R.,

HAZAN, C.: 1991

“Attachment in Marriage : Effects of Security and Accuracy of Working Models”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol: 60, No: 6, 861 – 869.

NAPIER, A. Y. : 1978

“The Rejection-Intrusion Pattern: A Central Family Dynamic. **Journal of Marriage and Family Counseling**, 4, 5-12.

NORMENT, L.:1998a

“Infidelity I: Why man cheat”, **Ebony**, 48.

NORMENT, L.:1998b

“Infidelity II: Why Women Cheat”, **Ebony**, 54 (2).

PISTOLE, M.C.,

ARRICALE, F.:2003

“Understanding Attachment: Beliefs About Conflict”, **Journal of Counseling and Development**, 81, 3, 318.

POLAT, D.: 2006

“Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

PRATT, A.T.: 2002

“Relations Between Adult Attachment Representations, Affect Regulation and Affect Expression in Marital Relationships”, Yayınlanmış Doktora Tezi, The University of Western Ontario, London.

- RAHİM, M.A.: 1983 “A Measure of Styles of Handling Interpersonal Conflict”, **Academy of Management Journal**, 26, 368.
- RIDLEY, C.A., WILHELM, M.S.
- SURRA, C.A.: 2001 “**Married Couples' Conflict Responses and Marital Quality**”, *Journal of Social and Personal Relationships*, 18, 517.
- SHI, L. : 2003 “The Association Between Adult Attachment Styles and Conflict Resolution in Romantic Relationships”, **The American Journal of Family Therapy**, 31:143 -157.
- SIMPSON, J.A., RHOLES, W.S.,
- PHILLIPS, D. : 1996 “Conflict in Close Relationships: An Attachment Perspective”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol: 71, No: 5, 899 – 914.
- SIMPSON, J.A.,
- COLLINS, A. TRAN, S.,
- HAYDON, K.C.: 2007 “Attachment and the Experience and Expression of Emotions in Romantic Relationships: A Developmental Perspective”, **Journal of Personality and Social Psychology**, 92, 2, 355 – 367.
- SPREY, J.: 1979 “Conflict Theory and Study of Marriage and the Family”, içinde W.R. Burr, R. Hill, F.I. Nye ve I.L. Reiss (Eds), **Contemporary Theories About The Family**, Vol:2, New York: Free Press.

- SÜMER, N. :2006 “Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması”, **Türk Psikoloji Dergisi**, 21 (57), 1-22.
- SÜMER, N., GUNGÖR,
D. : 1999 “Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma”, **Türk Psikoloji Dergisi**, 14, 43, 71-109.
- SÜMER, N.,
COZZARELLI,C. : 2004 “The Impact Of Adult Attachment On Partner And Self-Attributions And Relationship Quality”, **Personal Relationships**, 11, 355–371.
- THOMPSON, A.P.:1982 “Extramarital Relations: Gaining Greater Awareness”, **The Personnel and Guidance Journal**, 61 (2), 102 – 105.
- THOMPSON, A.P.:1984 “Extramarital Sexual Crisis Common themes and therapy implications”, **Journal of Sex and Marital Therapy**, 10 (4), 239 - 254.
- UĞURLU, O.: 2003 “Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetim Biçimleri ve Evlilikte Uyum Arasındaki İlişki”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- WEIL,M.W.: 1975 “Extramarital Relationships: A Reappraisal”, **Journal of Clinical Psychology**, 31 (4), 723 – 725.

WEIS, D.L.,

SLOSNERICK, M.: 1981 “Attitudes Toward Sexual and Nonsexual Extramarital Involvements Among a Sample of College Students”, **Journal of Marriage and the Family**, 43, 349-358.

WIEDERMAN, M.W.:1997 “Extramarital Sex: Prevalence and Correlates in a National Survey”, **Journal of Sex Research**, Vol: 34, No:2, 167-174.

YILMAZ, B.: 2007 “**Üniversite öğrencilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki**”, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

EK 1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyet: K () E ()

Yaş:

Mesleğiniz / Ünvanınız:

İşiniz:

Kaç Yıldır Evlisiniz?:

Kaçıncı Evliliğiniz?: ilk () ikinci () üçüncü () diğer ()

Evlilik Biçiminiz: görücü usulü () flört / tanışarak ()

görücü usulu+ tanışarak () akraba evliliği ()

Kaç yaşında evlendiniz?:

Çocuk sayısı: Yok () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üstü ()

Eğitim Durumunuz (mezuniyet): İlköğretim () Lise ()

2 yıllık Yüksek Okul () Üniversite ()

Yüksek Lisans () Doktora ()

Diğer (belirtiniz)

Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

Düşük () Orta () İyi () Çok iyi ()

Son 6 ayda herhangi bir psikiyatrik tedavi gördünüz mü? Evet () Hayır ()

EK 2

ÇATIŞMA YÖNETİM BİÇİMLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilik içerisinde sergilenebilecek tutum ve davranışlardan örnekler verilmiştir. Lütfen kendinize uygun olup olmadıkları düşünüp, gösterilen numaralar doğrultusunda yan kutulardaki boşluklara size uygun olan numaraları yazarak derecelendiriniz.

1	2	3	4	5	6
Hiç Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Birazcık Katılmıyorum	Birazcık Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Çok Katılıyorum

1. Birkerede ve tamamen çözülebilmesi için sorunların kaynağını bulmaya çalışırım	
2. Eşimin hemfikir olmaktan başka seçeneği kalmayınca kadar kendi görüşümde ısrar ederim.	
3. Her iki tarafında kabul edebileceği bir çözüm için pazarlık etmeyi denerim.	
4. Eğer bir anlaşmaya varamıyorsak, bir evlilik danışmanına baş vurmaya öneririm.	
5. Eşimle tartışmaya girmeyi çok stresli buluyorsam, onunla etkileşime girmekten kaçınırım.	
6. Sorunların tartışılabilmesi ve çözülebilmesi için çatışma konusunu gündeme getirmeye çalışırım.	
7. Soğuk ve mesafeli olabilir ve bir çok şeyi kendime saklayabilirim.	
8. Hemen problemle uğraşmaktansa şefkatli davranarak, durumu sakinleştirmeyi tercih ederim.	
9. Eşimi, ciddi olumsuz sonuçlarla tehdit edebilirim.	
10. Problemi çözmeye yarayacağını umarak, kendi farklı düşüncelerimi söylemeden sadece, eşimin hakkındaki söyleyeceklerini sakince dinlerim.	
11. Başka şeyler yaparak kendimi sorunlarla uğraşmaktan uzaklaştırmaya çalışırım.	
12. Ciddi görüş ayrılıklarına rağmen, bana başka seçenek bırakmadığı için, sıklıkla eşimin istediğini yapmasına izin veririm.	

13. Tartışığ ikimizinde üzülmesi yerine, küçük günlük anlaşmazlıklar hakkında eşimin istediğini yapmasına izin veririm.	
14. Zamanın geçmesi, çatışmayı çözmekte yardımcı olabileceği için, soruna biraz zaman tanımaya çalışırım	
15. Yalan söyleyerek istediğimi elde etmeyi deneyebilirim	
16. Eşimin kendini daha iyi hissedip, durumla daha iyi uğraşabilir bir hale geleceğini umarak, onun hayal kırıklıklarını dışa vurmasına izin vermek için, bazen sessiz kalırım.	
17. Eşime vurabilirim.	

EK 3

YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkiniz dahil olmak üzere, yakın ilişkilerinizde(arkadaşlık, dostluk gibi) hissettiğiniz duygulara ilişkindir. Sizden genel olarak yakın ilişkilerinizde yaşadıklarınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Aşağıdaki maddeleri yakın ilişkide olduğunuz kişileri düşünerek cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını, karşılardaki 5 aralıklı ölçek üzerinde ilgili rakam üzerine X koyarak, gösteriniz.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Hem Katılıyorum Hem Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
2. Terkedilmekten korkarım	1	2	3	4	5
3. Arkadaş olduğum kişilere yakın olmak konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5
4. İlişkilerim konusunda çok kaygılıyım.	1	2	3	4	5
5. Birlikte olduğum kişi bana yakınlaşmaya başlar başlamaz kendimi geri çekiyorum.	1	2	3	4	5
6. Birlikte olduğum kişilerin beni, benim onları umursadığım kadar unursamayacaklarından endişelenirim	1	2	3	4	5
7. Birlikte olduğum kişi çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
8. Birlikte olduğum kişiyi kaybedeceğim diye çok kaygılanırım.	1	2	3	4	5
9. Birlikte olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5
10. Genellikle birlikte olduğum kişinin benim için hissettiklerinin, benim onun için hissettiklerim kadar güçlü olmasını arzu ederim.	1	2	3	4	5
11. Birlikte olduğum kişilere yakın olmak isterim, ama sürekli kendimi geri çekerim.	1	2	3	4	5
12. Genellikle birlikte olduğum kişiyle tamamen bütünleşmek isterim ve bu bazen onları korkutup benden uzaklaştırır.	1	2	3	4	5
13. Birlikte olduğum kişilerin benimle çok yakınlaşması beni gerginleştirir.	1	2	3	4	5
14. Yanlış kalmaktan endişelenirim.	1	2	3	4	5
15. Özel duygu ve düşüncelerimi, birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda oldukça rahatımdır.	1	2	3	4	5
16. Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5
17. Birlikte olduğum kişiyle çok yakınlaşmaktan kaçınmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
					90

18. Birlikte olduğum kişi tarafından sevildiğimin sürekli ifade edilmesine gereksinim duyarım.	1	2	3	4	5
19. Birlikte olduğum kişiyle kolaylıkla yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5
20. Birlikte olduğum kişileri bazen daha fazla duygu ve bağlılık göstermeleri için zorladığımı hissederim.	1	2	3	4	5
21. Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
22. Terkedilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5
23. Birlikte olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
24. Birlikte olduğum kişinin bana ilgi göstermesini sağlayamazsam üzülür yada kızarım.	1	2	3	4	5
25. Birlikte olduğum kişiye hemen hemen herşeyi anlatırım.	1	2	3	4	5
26. Birlikte olduğum kişinin bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
27. Sorunlarımı ve kaygılarımı genellikle birlikte olduğum kişiyle tartışırım.	1	2	3	4	5
28. Bir ilişkide olmadığım zaman kendimi biraz kaygılı ve güvensiz hissederim.	1	2	3	4	5
29. Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanmakta rahatımdır.	1	2	3	4	5
30. Birlikte olduğum kişi istediğim kadar yakınımda olmadığında kendimi engellenmiş hissederim.	1	2	3	4	5
31. Birlikte olduğum kişilerden teselli, öğüt yada yardım istemekten rahatsız olmam.	1	2	3	4	5
32. İhtiyaç duyduğumda, birlikte olduğum kişiye ulaşamazsam kendimi engellenmiş hissederim.	1	2	3	4	5
33. İhtiyacım olduğunda birlikte olduğum kişiden yardım istemek işe yarar.	1	2	3	4	5
34. Birlikte olduğum kişiler beni onaylamadıkları zaman kendimi gerçekten kötü hissederim.	1	2	3	4	5
35. Rahtlama ve güvencenin yanı sıra bir çok şey için birlikte olduğum kişiyi ararım.	1	2	3	4	5
36. Birlikte olduğum kişi benden ayrı zaman geçirdiğinde üzülürüm.	1	2	3	4	5

EK 4

ALDATMA EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ

Bu ölçekte evliliğiniz ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi değerlendirmeniz istenmektedir. Her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı yada katılmadığınızı cevap için ayrılan yere X koyarak işaretleyiniz.

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Eşimle iletişim çatışması yaşadığım dönemlerde, ben, anlayacak bir partner isterim					
2.	Eşimle düzenli aralıklarla cinsel ilişkiye giremediğimde (iş seyahatleri vs.) bu dönemlerde başkasıyla birlikte olmayı deneyebilirim.					
3.	Zaman zaman, beni daha mutlu edebilecek bir başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					
4.	Eşimden alsığım cinsel doyum düşük olsada, başkasıyla birlikte olmayı düşünmem.					
5.	Evliliğimi artık kurtaramayacağımı hissettiğimde, (herşeye ramen devam edecek yada boşanmayla sonuçlanacak) hayatımda başka birinin olması için açık kapı bırakırım.					
6.	Eşim kendine ayrı bir sosyal çevre edinip, onlarla yoğun bir ilişki içine girdiğinde, bende ortak ilgilerimizi, hobilerimizi paylaşacağım bir partnerle vakit geçirmeyi deneyebilirim.					
7.	Eşimden daha güzel/yakışıklı, çekici bir partnerle birlikte olmayı da düşünürüm.					
8.	Giderek eşime olan sadaktim azalıyor.					
9.	Evliliğimdeki romantizm bitse de bunu bir başkasıyla gidermeyi düşünmem.					
10.	Eşimden başka bir partneri düşünmek bile kendimi suçlu hissetmeme neden olur.					
11.	Sevgi, anlayış ve desteğe ihtiyacım olduğunda, yine de bu isteğime eşimden başka bir partnerin karşılık vereceğine inanmıyorum.					

12	Eşimle yaşayamadığım fantezileri gerçekleştirebileceğim bir teklif aldığımda bunu değerlendirebilirim.					
13	Eşimin kıskanç davranışları, başka bir partnere yönelmeme neden olabilir.					
14	Salt, farklı bir heyecan yaşamak için, eşimden başkasıyla birlikte olmam.					
15	Tek eşlilik bana göre değil.					
16	Eşimden ayrılmayı düşünsem de başka biriyle birlikte olmam					
17	Evliliğimdaki mutsuzluğun, başkasıyla birlikte olmama neden olacağını sanmıyorum.					
18	Eşimin fiziksel çekiciliği azalsa da, başka bir insanı çekici olduğu için tercih etmem.					
19	Eşimin yoğun ilgisi, beni başka bir partnere itebilir.					
20	Eşimle anlaşamam da "keşke başka biriyle evli olsaydım" diye düşünmem					
21	Eşim bakımsız olduğunda, bakımlı ve hoş biriyle birlikte olmayı isterim.					
22	Eşim karı-koca rolünü, ana-baba rolünün arkasına atarsa, başkasıyla birlikte olabilirim					
23	Evliliğimi hiçbir koşulda riske atmam.					
24	Eşimin başka biriyle birlikte olduğunu öğrensem, bende bir başkasıyla birlikte olmayı denerim					
25	İlişkimiz rutinleştiğinde yeni heyecanlar yaşamak için başkasıyla birlikte olabilirim					
26	Elimde olmadan, salt ortamın uygun olması nedeniyle, başkasıyla birlikte olabilirim					
27	Eşim bana zaman ayırmasa da hayatıma başka bir partneri almayı düşünmem.					
28	Karşımdaki insan istedi diye, onunla birlikte olmam					
29	Eşim başkasıyla birlikte olmamı hak ediyor					
30	Eşim geçici cinsel işlev bozukluğu yaşarsa, cinsel ilişki için başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					